



## บิ ส เ ต อ ร ี เ ช อ ร ลี อ ก ไช ล ม ส

ในปี ค.ศ. ๑๘๗๘ ข้าพเจ้าได้ปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยลอนดอน แล้วไปศึกษาต่อที่เนตลีย์ตามหลักสูตรที่วางไว้สำหรับคัลยแพทย์ในกองทัพบก ครั้นจบการศึกษา ณ ที่นั้น ข้าพเจ้าก็ได้รับการบรรจุเป็นคัลยแพทย์ผู้ช่วยประจำกรมทหารราบเบาอาร์มเบอ์แลนด์ที่ห้าตามความผูกพัน ในเวลานั้น กรมทหารตั้งอยู่ในอินเดีย กว่าข้าพเจ้าจะไปสมทบได้ สงครามอัฟกานิสถานครั้งที่สองก็ซิงเกิดขึ้นเสียก่อน เมื่อไปถึงบอมเบย์ ข้าพเจ้าได้รับแจ้งว่ากองทหารของข้าพเจ้าได้รุดผ่านทะเลช่องเขาเข้าไปในดินแดนของข้าศึกเป็นระยะทางไกลโขแล้ว ข้าพเจ้าจึงตามไปพร้อมด้วยนายทหารคนอื่นๆ อีกหลายคนที่ตกอยู่ในฐานะเดียวกัน และพากันดันดันไปจนถึงเมืองกันดาหารโดยสวัสดิภาพจนได้ ข้าพเจ้าได้พบกองทหารของข้าพเจ้า ณ ที่นั้น และเข้าประจำหน้าที่ใหม่ของข้าพเจ้าทันที

ศึกครั้งนั้นยังผลให้หลายคนได้รับเกียรติยศและการเลื่อนชั้น แต่สำหรับข้าพเจ้ามันกลับบันดาลแต่ความเคราะห์ร้ายและภัยพิบัติให้ ข้าพเจ้าถูกย้ายสังกัดจากกองทหารของข้าพเจ้าไปประจำกองเบิร์กเซอร์ และได้ร่วมปฏิบัติราชการในการรบอย่างฉกาจจนกระทั่งไมวันด์ ณ ที่นั้นข้าพเจ้าถูกลูกปืนลีเซลที่ไหลนัดหนึ่ง ตัดเส้นโลหิตใหญ่ใต้ไหปลาร้า กระดูกแตก ถ้าไม่ใช่เพราะความภักดีและอาจหาญของเมอร์เรย์ทหารคนสนิทของข้าพเจ้าแล้ว ก็เห็นที่จะตกอยู่ในเงื้อมมือของพวกกาซีใจทมิฬเสียเป็นแน่ เมอร์เรย์ได้เหวี่ยงข้าพเจ้าขึ้นพาดหลังม้าต่างตัวหนึ่ง แล้วพาข้าพเจ้าไปถึงแนวรบอังกฤษจนได้โดยสวัสดิภาพ

เพราะอดีตโรยด้วยความเจ็บปวด และอ่อนเปลี้ยเนื่องจากความสมบุกสมบันที่ได้ฟันฝ่ามาเป็นเวลานาน ข้าพเจ้าจึงถูกย้ายไปยังโรงพยาบาลใหญ่ที่เปซซาวาร์ พร้อมด้วยผู้ที่ได้รับบาดเจ็บอีกเป็นจำนวนมาก ณ ที่นี้ ข้าพเจ้าได้พักฟื้นและกระชุ่มกระชวยขึ้นมาก จนลุกขึ้นเดินเหินไปมาได้ในห้องพยาบาลได้ ซ้ำยังเลยออกไปฝั่งแดดอ่อนๆ ที่ระเบียงได้อีกด้วย ก็พอดีเกิดเป็นไข้รากสาด อันเป็นสิ่งอุบาทว์อยู่ในบรรดาสมบัติเมืองอินเดียนของเรานั้นแหละ ชีวิตของข้าพเจ้าร่อแร่อยู่หลายเดือน ครั้นเมื่อฟื้นอันตรายและค่อยๆ เล้าขึ้นแล้วในที่สุดคณะแพทย์เห็นว่าข้าพเจ้าอ่อนแอปวดเบียดเต็มที่จึงตกลงให้ส่งข้าพเจ้ากลับประเทศอังกฤษทันที ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงถูกส่งลงเรือลำเลียง *โอรอนดีส* มาถึงซานเซอันท่าพอร์ตสมัธในหนึ่งเดือนต่อมาพร้อมกับสุขภาพอันทรุดโทรมอย่างไม่มีวันฟื้นคืนเดิมได้ แต่ก็ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลที่ดีเหมือนพอให้พักผ่อนทำนุบำรุงสุขภาพต่อไปอีกเก้าเดือน

ข้าพเจ้าหาหมิ่นญาติมิตรอยู่ในประเทศอังกฤษสักคนหนึ่งไม่ เพราะฉะนั้นจึงเป็นไทแก่ตัวเทาอากาศ หรือเท่าที่เบียดเบียนวันละ ๑๑ ชิลลิง ๖ เพนนีจะพึงอนุเคราะห์ให้เป็นที่ อาศัยวัตถุปัจจัยดังนี้ข้าพเจ้าจึงเที่ยววันเบียดอยู่ในลอนดอนไปเรื่อยเปื่อย ทั้งที่ลอนดอนเป็นเหมือนตะแกรงใหญ่ที่คอยสูบพวกซี้เกียจสิ้นหลังยาวของจักรวรรดิอังกฤษให้ร่วงหล่นไป ข้าพเจ้าได้พำนักอยู่ในลอนดอนเป็นเวลานานที่โรงแรมส่วนบุคคลแห่งหนึ่งในย่านสเตรนด์ ใช้ชีวิตไปอย่างไรความหมายไม่เป็นไรเป็นพายุ และใช้เงินตามใจตัวเองเสียจนเกินไประยะ ในไม่ช้าความยอบแยบในฐานะการเงินก็ทำให้คิดว่าคงต้องออกจากพระนครไปหมกตัวอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งในชนบท หรือมิฉะนั้นก็ต้องเปลี่ยนแบบแผนการดำรงชีวิตเสียอย่างสิ้นเชิง เมื่อได้เลือกเอาวิถีทางในประการหลัง ข้าพเจ้าจึงเริ่มโดยการตัดสินใจที่จะออกจากโรงแรมไปมีที่พักหลักแหล่งในที่ที่ไม่ต้องมีการแสวงงทำมาหากิน และทิ้งเปลืองโสร้อยน้อยกว่าด้วย

ในวันเดียวกันกับที่ข้าพเจ้าได้บรรลุผลนี้เอง มีใครคนหนึ่งมาตบป่าข้าพเจ้าในขณะที่ยืนอยู่ที่คริสเตอเรียนบาร์ เมื่อเหลียวไปดูก็จำได้ว่าเป็นเจ้าหนุ่มสแตมฟอร์ดผู้เคยเป็นลูกมือของข้าพเจ้าที่บาร์ตส์นั่นเอง การที่ได้เห็นหน้าอันเป็นมิตรในความอ้างว้างอย่างมหันต์ของกรุงลอนดอนนั้นย่อมเป็นที่ชุ่มชื่นแก่บุคคลตัวคนเดียวอย่างแท้จริง ในสมัยก่อนๆ สแตมฟอร์ดไม่ใช่เพื่อนสนิทของ

ข้าพเจ้า แต่บัดนี้ข้าพเจ้าหักทลายเขาด้วยความลึงโลดทีเดียว ส่วนเขาเอง ก็มีที่ท่าดีใจที่ได้พบข้าพเจ้า อารามที่เปี่ยมไปด้วยความเบิกบานใจ ข้าพเจ้าจึงชวนให้เขากินกลางวันกับข้าพเจ้าที่ภัตตาคารฮอลบอร์น แล้วเราก็นั่งรถม้าเข้าไปด้วยกัน

“คุณไปทำอะไรต่ออะไรมาบ้าง วัตสัน” เขาเอ่ยถามด้วยความสงสัยที่มีได้ มีอะไรเคลือบแฝงเลยในขณะที่รถของเราแล่นไปตามถนนกรุงลอนดอน อันพลุกพล่านไปด้วยผู้คน “คุณผอมราวกับไม้ซีก ข้า้ผิวคล้ำราวกับผิวลูกนัต เทียวนี้”

ข้าพเจ้าเล่าการผจญภัยของข้าพเจ้าให้เขาฟังคร่าวๆ ยังไม่ทันจะจบดี เราก็กึ่งจุดหมายปลายทางของเรา

“อนิจจัง!” เขากล่าวแสดงความสังเวชใจภายหลังที่ได้ฟังเรื่องราวแห่งความอัปโชคของข้าพเจ้า “ที่นี่คุณคิดอ่านยังงัยล่ะ”

“กำลังคิดจะหาที่อยู่” ข้าพเจ้าตอบ “กำลังพยายามแก้ปัญหาว่าจะหาห้องเช่าที่สบายในราคาพอสมควรสักหน่อย จะสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ไม่รู้”

“ประหลาด” เพื่อนข้าพเจ้ากล่าว “วันนี้คุณเป็นคนที่สองละที่ปรารถนาความพรรคเดียวกันนั้นกับผม”

“ใครเป็นคนแรกล่ะ” ข้าพเจ้าถาม

“เพื่อนคนหนึ่ง กำลังทำงานอยู่ที่ห้องทดลองเคมีที่โรงพยาบาล เขากำลังบ่นเสียดายอยู่เมื่อเช้านี้เองว่าหาใครมาช่วยแบ่งครึ่งห้องเช่าดีๆที่เขาพบไม่ได้ ซึ่งค่าเช่าห้องที่วั้นนั้นออกจะเกินกำลังทรัพย์ของเขามากไปสักหน่อย”

“พุทไร!” ข้าพเจ้าร้องอุทาน “ถ้าเขาอยากได้ใครไปอยู่ด้วยและช่วยแบ่งเบาค่าเช่าจริงละก็ ผมนี้แหละจะเป็นคนคนนั้น ผมก็อยากได้เพื่อนอยู่มากกว่าอยู่คนเดียวเหมือนกัน”

สแตมฟอร์ดหนุ่มแลข้ามแก้วไวน์ของตัวเองมองดูข้าพเจ้าทำทางชอบกล “คุณยังไม่รู้จักเซอร์ลือก โสล์มส์” เขาพูด “บางที่คุณอาจหมดศรัทธาที่จะได้เขาเป็นเพื่อนร่วมที่อยู่เสียก็ได้”

“ทำไมเล่า มีอะไรผิดร้ายกับเขาหรือ”

“อ้อ ผมไม่ได้พูดว่าเขามีอะไรผิดร้ายหรอก แต่เขาออกจะมีความคิดประหลาดพิกลอยู่บ้าง เขากระตือรือร้นสนอกสนใจศาสตร์บางสาขา เท่าที่ผมรู้

เขาเป็นคนดีพอสมควรทีเดียว”

“เป็นนักเรียนแพทย์ล่ะสิท่า” ข้าพเจ้าเปรย

“เปล่า ผมก็ดูไม่ออกว่าเขาหมายถึงมันในอะไร ผมเชื่อว่าเขามีความรู้ดีในวิชากายวิภาค และเป็นนักเคมีชั้นหนึ่ง แต่เท่าที่ผมรู้--เขาไม่เคยเล่าเรียนวิชาหมอมันที่มีแบบแผนอะไร การเรียนของเขาไม่เป็นโล้เป็นพายและผิดธรรมดาตามาก แต่เขามีความรู้ซอกแซกชนิดที่จะทำให้ครูบาอาจารย์ของเขาเกิดความพิศวงทีเดียว”

“คุณไม่เคยถามเขาบ้างหรือว่าเขามุ่งหน้าจะทำอะไร” ข้าพเจ้าถาม

“ไม่เคย เขาไม่ใช่คนที่ล้วงความนัยอะไรได้ง่ายๆ เว้นแต่พอเกิดนึกสวาทขึ้นมาละก็ จึงจะพูดกันได้”

“ผมอยากจะพบเขา” ข้าพเจ้ากล่าว “ถ้าผมจะต้องอยู่กับใคร ผมก็อยากจะขออยู่กับคนที่มีนิสัยชอบรำเรียนและรักสงบมากกว่า ผมยังไม่แข็งแรงพอที่จะทนเสียงเอะอะหรือความรำคาญได้มากนัก ผมได้รับมาแล้วทั้งสองอย่างในอัฟกานิสถานจนพอที่จะสาปส่งตลอดชีวิตที่เหลือของผมทีเดียว ผมจะพบกับเพื่อนของคุณคนนี้ได้อย่างไร”

“เขาคงอยู่ที่ห้องเคมีนั่นแหละ” เพื่อนข้าพเจ้าตอบ “ลงไม่ไปละก็ เป็นไม่ไปตั้งอาทิตย์ๆ ลงอยู่ก็อยู่ได้ตั้งแต่เช้าจนค่ำทีเดียว เสริจอาหารกลางวันแล้วเราจะนั่งรถไปที่นั่นด้วยกันก็ได้--ถ้าคุณประสงค์”

“แน่นอน” ข้าพเจ้าตอบ แล้วการสนทนาของเรา ก็หันไปในเรื่องอื่นๆ

ในระหว่างที่จะไปยังโรงพยาบาล ภายหลังที่ออกจากภัตตาคารฮอลบอร์นแล้ว สแตมฟอร์ดได้จาระไนลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับสุขภาพบุรุษผู้ซึ่งข้าพเจ้าหมายมั่นจะเอาเป็นเพื่อนร่วมที่อยู่ด้วยนี้อีกสองสามประการ

“คุณต้องไม่โทษผมนะ ถ้าคุณเกิดไปกับเขาไม่ได้” เขาพูด “ผมไม่รู้อะไรเกี่ยวกับเขาอีกหรอก นอกจากการพบปะกับเขาในห้องทดลองเป็นครั้งคราวเท่านั้น คุณเป็นคนริอ่านการจัดการนี้ขึ้น เพราะฉะนั้นคุณต้องไม่ถือว่าผมมีส่วนรับผิดชอบนะ”

“ถ้าเราไปด้วยกันไม่ได้ ก็คงจะแยกจากกันได้ได้ง่ายๆ หรอกนะ” ข้าพเจ้าตอบ “ว่าแต่นั้นแน่สแตมฟอร์ด” ข้าพเจ้ากล่าวต่อ พลางมองดูสหายของข้าพเจ้า เขม็ง “ผมรู้สึกว่าคุณมีเหตุผลอะไรอยู่ในการที่บอกล้างมือเรื่องนี้ หมอคนนี้มีอารมณ์ที่จะเข้าไม่ติดนักทีเดียวหรือ หรือว่ายังไง อย่ามัวอวมพนะนำในเรื่องนี้อยู่เลย”

“มันไม่ง่ายเลยที่เดียวที่จะระบุสิ่งที่ระบุไม่ได้” เขาตอบพลางหัวเราะ “โฮล์มส์ เครื่องวิเศษมากไปหน่อยสำหรับรสนิยมของผม-- มันใกล้จะเป็นความเลียดเย็นทีเดียว ผมนึกได้ถึงการทำที่เขาให้เพื่อนคนหนึ่งสวาปามแอลกอฮอล์จากพีชผักเข้าไป หยิบมือหนึ่ง ซึ่งก็ไม่ใช่เพราะความใจร้ายหรอก ขอให้คุณเข้าใจ แต่เป็นเพราะความมีใจจดใจจ่ออยากจะรู้ผลที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องถ้วนเท่านั้นเอง ถ้าจะให้ความยุติธรรมแก่เขาแล้ว ผมคิดว่าถึงเขาเองก็พร้อมที่จะทดลองกับตัวแบบนี้เหมือนกัน การณ์ปรากฏว่าเขามีความพิศواس์ในความรู้ที่ถูกต้องถ่องแท้แน่นอนอยู่”

“ก็ไม่เห็นเสียหายอะไรนี่”

“ครับ แต่อาจเลยเถิดไปก็ได้ พุดถึงตอนที่เขาเอาไม้ตีศพบในห้องฆ่าแหละ แล้ว มันออกจะดูพิกลๆ อยู่แน่ๆ”

“ตีศพรี!”

“ครับ เพื่อจะตรวจสอบว่าจะทำให้เกิดความพุกซี้ได้เพียงไหนเมื่อตายแล้ว ผมได้เห็นหมากับตาเองทีเดียว”

“แต่ถึงกระนั้นคุณก็บอกว่าเขาไม่ใช่ นักเรียนแพทย์งั้นหรือ”

“ไม่ใช่ สวรรค์นั้นแหละที่รู้ว่าการเรียนของเขามีความมุ่งหมายอย่างไร แต่ถึงที่แล้วละ คุณพิจารณาเรื่องของเขาเองเถอะ” ในขณะที่เขาพูดเราได้ลิ้มรสเข้าชอกทางแคบๆ และผ่านเข้าไปทางประตูข้างซึ่งเปิดออกให้เข้าไปสู่ปีกหนึ่งของโรงพยาบาลใหญ่ ข้าพเจ้าคุ้นกับสถานที่นั้นดี จึงไม่ต้องอาศัยมัคคุเทศก์เลย ในขณะที่เราขึ้นบันไดหินทั้งป็นไปสู่เฉลียงยาวล้วนแล้วไปด้วยผนังสีขาวและประตูสีม่อๆ สลับกัน ใกล้กับปลายสุดมีทางซุ้มเพดานต่ำแยกจากเฉลียงนำไปสู่ห้องทดลองเคมี

ห้องนี้สูงเอการ ชนิดไปด้วยชวดนับจำนวนไม่ถ้วน มีโต๊ะหน้ากว้างและเตี้ยเรียงรายอยู่ทั่ว แต่ละโต๊ะล้วนแล้วไปด้วยหลอดแก้วรีทอรัท หลอดแก้วทดลอง และตะเกียงฟุ้งนเซนอันลุกเป็นเปลวเขียวๆ วอมแวม มีนักเรียนอยู่คนเดียวในห้องนั้น กำลังก้มหน้าก้มตาหมกมุ่นอยู่กับงานของเขา ณ โต๊ะตัวหนึ่งไกลออกไป พอได้ยินเสียงฝีเท้าของเรา เขาก็เหลียวมาดูแล้วผุดลุกขึ้นยืนพร้อมทั้งส่งเสียงร้องอย่างเบิกบานใจ “ผมพบแล้ว! ผมพบแล้ว” เขาร้องตะโกนกับสหายข้าพเจ้า แล้ววิ่งตรงมาหาเราพร้อมด้วยหลอดแก้วทดลองในมือ “ผมพบตัวสื่อปฏิกิริยาทางเคมีที่สลายตัวเป็นตะกอนเพราะโลหิตแดงแล้ว ไม่ใช่เพราะอะไรอื่น” สมมติ

ว่าเขาพบเหมืองทองคำเข้าสักแห่งหนึ่ง ก็เห็นจะไม่ทำให้สีหน้าของเขาเบ่งบาน เพราะความดีใจยิ่งกว่านั้นเป็นแน่

“นี่หมอวัตสันครับ มิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮลมส์” สแตมฟอร์ดเอ่ยแนะนำเราให้รู้จักกัน

“คุณสบายดีหรือ” เขาพูดอย่างเป็นกันเอง พลังบีบมือข้าพเจ้าด้วยกำลังแรงอย่างไม่น่าเชื่อว่าจะจะเป็นได้ “ผมมองเห็นว่าคุณเคยไปอยู่ในออฟฟิศสถานมา”

“เอ๊ะ คุณทราบได้อย่างไร” ข้าพเจ้าถามด้วยความพิศวง

“ช่างเถอะ” เขาพูดพลังหัวเราะที่ๆ กับตัวเอง “ปัญหาในเวลานี้เกี่ยวกับโลหิตแดง คุณคงมองเห็นความสำคัญในการค้นพบของผมครั้งนี้โดยไม่ต้องสงสัย”

“ตามหลักวิชาเคมี มันน่าสนใจอย่างไม่ต้องสงสัย” ข้าพเจ้าตอบ “แต่ตามทางปฏิบัติ--”

“อ้าว เพื่อน มันเป็นการค้นพบในทางนิติเวชวิทยาที่ใช้ได้อย่างดีที่สุดในเวลาหลายปีนี้ทีวละ คุณมองไม่เห็นหรือว่ามันอำนวยผลให้เราทดสอบรอยเลือดได้อย่างไม่ผิดพลาดเลย ที่นี้มาตรงนี้ซีคุณ!” เขาจับแขนเสื้อของข้าพเจ้าไปยังโต๊ะซึ่งเขากำลังทำงานอยู่นั้นด้วยความกระตือรือร้น “เราเอาเลือดสดๆออกมาทดลองกันหน่อย” เขาพูดพร้อมกับเอาเข็มเล่มยาวแทงเข้าที่นิ้วมือของเขาให้เลือดหยดลงในหลอดแก้วไฟเพทเครื่องมือทดลองเคมี “ที่นี้ผมเอาหน้าหนึ่งลิตรผสมกับเลือดหยดน้อยๆ นี้ คุณมองเห็นละซีว่าส่วนผสมที่เกิดขึ้นนี้มีลักษณะเป็นน้ำบริสุทธิ์ทีวละ ส่วนที่เป็นเลือดนั้นมีมากกว่าหนึ่งในล้านส่วนไปไม่ได้ ถึงกระนั้นเราก็สามารถบันดาลปฏิกิริยาอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวให้บังเกิดขึ้นได้ ซึ่งผมไม่มีความสงสัยเลย” ในขณะที่พูดเขาเอาสารผลึกสีขาวสองสามก้อนทิ้งลงในเหยือก แล้วเติมวัตถุเหลวซึ่งเป็นน้ำใสๆ ลงไปหลายหยด ลักประเดี่ยวน้ำก็แปรเป็นสีน้ำตาลหม่น มีผงสีน้ำตาลตกเป็นตะกอนลงสู่ก้นเหยือกแก้วด้วย

“ชะฮ้า!” เขาร้องพร้อมกับตบมือ สีหน้าเข้มนั้นราวกับเด็กได้ของเล่นใหม่ “นั่น -- คุณเห็นเป็นยังงั้”

“ดูเหมือนจะเป็นการทดสอบที่ละเอียดสุขุมมาก” ข้าพเจ้ากล่าว

“สวยทีวละ! สวยทีวละ! การทดสอบด้วยวิธีนี้ไม่ว่าจะด้วยวิธีแบบเก่าแสนจะเฉื่อยช้าและไม่แน่ การตรวจหาเม็ดโลหิตแดงด้วยกล้องจุลทรรศน์ก็

เหมือนกัน วิธีหลังเป็นวิธีที่หาค่ามิได้ถ้ารอยเบื่อนมีอายุสองสามชั่วโมง เดี่ยวนี้วิธีใหม่ปรากฏว่าใช้ได้ดีพอกัน ไม่ว่าจะเบื่อนเล็กเก่าเล็ดใหม่ ถ้าการทดสอบแบบนี้ได้มีการประดิษฐ์ขึ้นแล้ว คนนับร้อยๆ ที่เดินลอบนวลอยู่ในโลกก็คงได้รับโทษในอาชญากรรมของตนไปเสียนานแล้ว”

“จริง!” ข้าพเจ้าพิมพ์่า

“คดีอุกฉกรรจ์กำลังเกี่ยวข้องกับหมวดปมข้อเดี่ยวนั้นอยู่เรื่อยๆ ลางที่ใครคนหนึ่งก็ต้องส่งสยัภายหลังอาชญากรรมนั้นได้กระทำไปแล้วนับเดือน ผ้าหรือเสื้อของเขาถูกตรวจพบรอยเบื่อนสีน้ำตาลติดอยู่ มันเบื่อนรอยเล็ด หรือรอยโคลน หรือรอยสนิม หรือรอยสั้มสูงลูกไม้ หรืออะไรงั้นแน่ นั่นเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้เชี่ยวชาญงงงันมาเสียหนักต่อนักแล้ว เพราะเหตุใดเล่า เพราะเหตุว่าไม่มีการทดสอบที่เชื่อถือได้นั้นเอง เดี่ยวนี้เรามีการทดสอบแบบของเซอร์ล็อก โฮล์มส์แล้ว ความยุ่งยากใดๆ จะไม่มีอีกต่อไป”

นัยน์ตาของเขาเป็นประกายวาวในขณะที่พูด แล้วเขายกมือขึ้นทาบหัวใจกระทำการโค้งคำนับประหนึ่งว่าเราเป็นกลุ่มชนที่อึ่งคะเนิงเกรียวกราวไปด้วยความพิศวงในความคิดคำนึงของเขาจะนั้น

“ก็น่าที่ คุณจะต้องได้รับการแสดงความยินดี” ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้นด้วยประหลาดใจในความกระตือรือร้นของเขาเป็นอย่างยิ่ง

“เมื่อปีกลายนี้ มีคดีพอนบิสซอพพ์เกิดขึ้นที่แฟรงก์เฟิร์ต หมอนี้คงถูกแขวนคอแน่ๆ ถ้าการทดสอบแบบนี้ได้ใช้อยู่ในเวลานั้น ยังอ้ายแมสันแห่งเบรดฟอร์ด อ้ายมูลเลอร์ที่ลือชื่อ อ้ายเลอแพร์แห่งมงต์เปลลิวรี่ กับอ้ายแซมสันแห่งนิวออร์ลีนส์อีกเล่า ผมอาจจะบรู้อือคดีที่การทดสอบแบบนี้จะชี้ขาดได้เยอะเยะ”

“คุณนี่จะเป็นปฏิทินอาชญากรรมที่เดินได้อยู่เทียวนะ” สแตมฟอร์ดพูดพร้อมกับหัวเราะ “คุณจะทำหนังสือพิมพ์ในเวลานั้นก็คงได้ ตั้งชื่อว่า *ข่าวตำรวจในอดีตเป็นไง*”

“ก็น่าจะทำให้เป็นหนังสือที่น่าอ่านได้มากเหมือนกัน” เซอร์ล็อก โฮล์มส์กล่าวพลางเอาเศษผ้าพลาสติกเตอร์เล็ก ๆ ปิดรอยเข็มที่นิ้วมือ “ผมต้องระวังตัว” เขากล่าวต่อ พลางหันมาทางข้าพเจ้าพร้อมกับยิ้ม “เพราะว่าผมคลุกคลีกับยาพิษอยู่มาก” เขาชูมือประคบในขณะที่พูด แล้วข้าพเจ้าได้สังเกตว่ามันปะไว้ด้วยเศษผ้าพลาสติกเตอร์แบบเดียวกันทั่วไปหมด ทั้งเปราะเบื่อนไปด้วยกรดแรงๆ

เสียชีวิต

“รามาที่นี้ด้วยกิจกรรม” สแตมฟอร์ดเอย์ขึ้นพลงนั่งลงบนม้าสามขาสูงตัวหนึ่ง และใช้เท้าขึ้นเสื่ออีกตัวหนึ่งมาทางข้าพเจ้า “เพื่อนของผมนี่อยากจะได้ที่อยู่ และโดยที่คุณกำลังบ่นอยู่ว่าหาใครมาช่วยแบ่งครึ่งกับคุณไม่ได้ ผมจึงคิดว่าควรจะชักนำคุณทั้งสองให้มาอยู่ด้วยกันดีกว่า”

เซอร์ล็อก โฮลส์มส์ แสดงอาการชื่นชมในความคิดที่จะได้แบ่งปันห้องกับข้าพเจ้า “ผมหมายตาห้องชุดหนึ่งไว้ที่ถนนแบเกอร์” เขาพูด “ซึ่งคงเหมาะกับเราอย่างมากทีเดียว คุณไม่ขัดข้องกลิ่นยาสูบคุณๆ ไม้ใช้หรือ ผมคาด”

“ผมเองก็สูบ ‘ชิปส์’ อยู่เสมอ” ข้าพเจ้าตอบ

“นั่นไปกันได้ทีเดียว โดยทั่วไปผมมีเครื่องเคมีอยู่เกลื่อนกลาดและทำการทดลองเป็นครั้งคราว นั่นจะทำให้ราคาแพงไหม”

“ไม่เลย”

“ให้ผมคิดดูสักหน่อย -- ข้อบกพร่องอย่างอื่นของผมมีอะไรบ้าง บางทีผมก็เจียบขีมิไม่ปรึกษาเลยนับเป็นวันๆ เมื่อผมเป็นอย่างนั้นคุณต้องไม่คิดว่าผมมีสติอารมณ์ไม่ดีนะ ชั่วแต่ปล่อยผมตามลำพังเท่านั้น ไม่ช้าผมก็จะเป็นปกติที่นี่คุณมีอะไรจะปลงอาบัติบ้างล่ะ อย่างเพื่อนสองคนรู้ส่วนเสียที่สุดของกันก่อนจะเริ่มอยู่ด้วยกันนั่นแหละเป็นดี”

ข้าพเจ้าหัวเราะเมื่อถูกชักใช้เช่นนี้ “ผมเลี้ยงลูกสุนัขไว้ตัวหนึ่ง” ข้าพเจ้ากล่าว “และทนหนาวหุไม่ได้ เพราะประสาทของผมไม่สู้ดี ผมลุกจากที่นอนในเวลาที่เกิดธรรมดาสามีญทุกประการ ทั้งชี้แจงอย่างเหลือหลาย ผมยังมีความเลวอยู่อีกจำพวกหนึ่งเมื่อเวลาสบายดี แต่ข้อเหล่านั้นเป็นข้อใหญ่อยู่ในขณะนี้”

“คุณนับเอาการเล่นไวโอลินรวมเข้าอยู่ในประเภทหนาวหุด้วยหรือเปล่า” เขาถามอย่างร้อใจ

“มันแล้วแต่ผู้เล่น” ข้าพเจ้าตอบ “ไวโอลินที่เล่นดีเปรียบเหมือนของบำเรอแต่พระเจ้า ส่วนการเล่นที่เลว...”

“อ้อ เป็นอันว่าหมดปัญหา” เขาร้องพร้อมกับหัวเราะอย่างเบิกบาน “ผมคิดว่าเราจะต้องเอาเป็นตกลงกันได้ละ กล่าวคือ ถ้าห้องเป็นที่พอใจของคุณ”

“เราจะไปดูกันเมื่อไร”



“พอรุ่งนี้เวลาเที่ยงมาหาผมที่นี่ แล้วเราจะไปด้วยกัน และตกลงทุกอย่าง”

เขาตอบ

“ได้-- เวลาเที่ยงตรงนะ” ข้าพเจ้าพูดพลางจับมือเขาเขย่า

เราทิ้งให้เขาชลุกอยู่กับเครื่องเคมีต่อไป จากนั้นเราเดินไปด้วยกัน มุ่งหน้าไปทางโรงแรมของข้าพเจ้า

“ถึงอย่างไรก็ดี” ข้าพเจ้าหยุดหันไปทางสแตมฟอร์ดและเอ่ยถามขึ้นอย่างไม่มีปี่มีขลุ่ย “หมอนั้นรู้ได้ยังไงนะว่าผมมาจากอัฟกานิสถาน”

เพื่อนของข้าพเจ้ายิ้มอย่างมีเลศนัย “นั่นเป็นลักษณะผิดธรรมดาหน่อยๆ ของเขาละ” เขาพูด “มีคนที่เขาอยากจะรู้อยู่ไม่น้อยเหมือนกันว่าเขารู้อะไรต่ออะไรได้อย่างไร”

“โอ! มันลึกลับอยู่ชั้นหรือ” ข้าพเจ้าร้องพลางถูมือ “นี่แหละชวนใจนัก ผมขบใจคุณมากที่ชักนำให้เรามาด้วยกัน ‘การศึกษาภาวะมนุษย์ที่แท้จริงอยู่ที่ตัวมนุษย์นั้นแหละ’ คุณก็รู้ที่อยู่”

“ถ้าฉันคุณก็จงศึกษาเขาเถิด” สแตมฟอร์ดพูดในตอนอ้าปากจากข้าพเจ้า “คุณจะพบว่าเขาเป็นโจทย์อันยุ่งยากทีเดียว ผมจะพนันก็ได้ว่าเขาคงเรียนจากคุณได้มากกว่าที่คุณเรียนจากเขาเสียอีก สวัสดี”

“สวัสดี” ข้าพเจ้าตอบ และเดินต่อไปยังโรงแรม ให้รู้สึกสนใจเพื่อนหน้าใหม่ของข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง



# ๒

## ศาสตราจารย์ หังการอนุบาล

เราพบกันในวันรุ่งขึ้นตามที่เขานัดหมายไว้ และพากันไปตรวจดูห้องเลขที่ ๒๒๑ บี ถนนบเกอ์ ที่เขาพูดถึงในคราวที่เราได้พบปะพูดจากัน สถานที่นั้นประกอบด้วยห้องนอนที่หน้าอยู่หนึ่งคู่ กับห้องนั่งเล่นเดี่ยวที่โปร่งและโอโถงหนึ่งห้อง ตกแต่งอย่างรื่นตา มีหน้าต่างกว้างสองบานให้แสงสว่างเข้า นับว่าเป็นห้องที่พึงประสงค์ทุกทาง และค่าเช่าเมื่อหารกันในระหว่างเราแล้วก็พอสถานประมาณจนสนนราคาได้เป็นที่ตกลงกันฉับพลัน แล้วเราก็เข้าครอบครองสถานที่นั้นทันที ข้าพเจ้าขนข้าวของจากโรงแรมมาในค่ำวันนั้นเอง ส่วนเซอร์ล็อก โฮล์มส์ ตามมาในเช้าวันรุ่งขึ้น พร้อมด้วยกระเป๋าดูหนังและหีบหลายใบ ในเวลาหนึ่งหรือสองวันนั้น เราสาละวนวุ่นอยู่กับการเอาสมบัติของเราออกจัดวางเท่าที่จะเหมาะที่สุด เสร็จแล้วจึงค่อยๆ เริ่มลงหลักผสมผสานและทำตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ของเรา

โฮล์มส์ไม่ใช่คนยากที่จะอยู่ร่วมด้วยอย่างแน่นอน เขาเป็นคนสงบเรียบร้อยตามแบบของเขา ทั้งนิสัยของเขาก็สม่ำเสมอเป็นระเบียบ การอยู่ตึกเลยเวลาสี่สิบสองนาฬิกาไม่ค่อยปรากฏนักสำหรับเขา เขากินอาหารเช้าตามกำหนดเวลา แล้วก็ออกไปก่อนที่ข้าพเจ้าจะลุกจากที่นอนในตอนเช้าเสียอีก บางคราวเขาใช้เวลากลางวันชุกอยู่กับห้องทดลองเคมี บางคราวอยู่ในห้องผ่าตัดและบางคราวก็เดินไกลๆ ซึ่งดูท่าว่าได้พาเขาไปในแหล่งชั้นต่ำที่สุดของนครทีเดียว ลงเขามที่จะทำงานแล้วเป็นไม่มีอะไรกิน พลังงานเขาไปได้เลย แต่ไปๆ มาๆ ก็เกิดปฏิกิริยาสลับกันขึ้นเสียทีหนึ่ง ซึ่งเขาจะนอนอยู่กับเก้าอี้ในในห้องนั่งเล่นได้นับเป็นวันๆ โดยแทบไม่พูดอะไรสักคำเดียว หรือไม่กระดิกกระเดี้ย

กล้ามเนื้อเสียวเลยตั้งแต่เข้ายันกลางคืน ในคราวเหล่านี้แหละที่ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นอาการอันเลื่อนลอยแพ้อันปรากฏที่หน้าตาของเขา จนข้าพเจ้าอาจสงสัยไปได้ว่าเขาติดยาเสพติดบางชนิด ถ้าหากความสงบเสงี่ยมและความบริสุทธิ์แห่งการดำรงชีพของเขาทั้งหมดไม่เป็นเครื่องกีดกันความคิดเห็นทำนองที่กล่าวนั้นไว้

เมื่อเวลาล่วงเลยไปนับสัปดาห์ ความสนใจของข้าพเจ้าในตัวเขาและความอยากรู้อยากเห็นของข้าพเจ้าเกี่ยวกับจุดหมายในชีวิตของเขาที่ค่อย ๆ แก่กล้าทวีขึ้นทีละเล็กทีละน้อย ว่าถึงรูปร่างตัวตนของเขาแม้ ๆ ก็กระทบความเอาใจใส่ของผู้สังเกตอย่างฉาบฉวยอยู่ เขามีส่วนสูงติดจะเกินหกฟุตขึ้นไป ทั้งผอมเกินประมาณจนทำให้ดูสูงขึ้นอีกเป็นกอง หน้าตาของเขาควมมีประกายกล้าเว้นแต่ในระหว่างความเซื่องซึมเป็นระยะ ๆ ดังที่ข้าพเจ้าระบุนมาแล้ว ส่วนจมูกอันบางจุ่มเหมือนจมูกเหยี่ยวนั้นส่งลักษณะทั้งมวลของความระวังระไวและความเด็ดขาดที่เด็ดว ลูกคางของเขาก็เหมือนกัน มีลักษณะยื่นและเป็นรูปสี่เหลี่ยม ส่อถึงความแน่นแน่นคง มือของเขาเปรอะเปื้อนหมึกและน้ำยาเคมีอยู่ไม่สร่าง แต่ถึงกระนั้นก็มีสัมผัสอันละเอียดประณีตอย่างที่สุด ดังข้าพเจ้ามีโอกาสนสังเกตอยู่เนื่อง ๆ ในเวลาข้าพเจ้าเฝ้าดูเขาจับต้องเครื่องมือทดลองอันอบบางของเขา

ท่านผู้อ่านอาจจะถือว่าข้าพเจ้าเป็นตัวผู้ที่ไม่ได้เรื่องก็ได้ ถ้าข้าพเจ้าจะสารภาพว่าบุรุษผู้นี้กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของข้าพเจ้ามากมายเพียงใด และข้าพเจ้าได้ใช้ความพยายามบ่อยครั้งเพียงใดในอันที่จะทำให้เขาปริากพูดถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาเอง ถึงอย่างไรก็ดี ก่อนที่จะแสดงออกถึงการวินิจฉัยของข้าพเจ้า ขอให้ผู้อ่านได้ระลึกเถิดว่า ชีวิตของข้าพเจ้าปราศจากความมุ่งหมายเพียงใด และมีสิ่งทีผูกพันความเอาใจใส่ของข้าพเจ้าแต่น้อยเพียงใด ภาวะสุขภาพของข้าพเจ้านั้นเป็นเครื่องห้ามกันข้าพเจ้ามิให้กล้าออกไปไหนนัก เว้นเสียแต่ในเวลาทีอากาศอบอุ่นแจ่มใสเป็นพิเศษเท่านั้น ทั้งข้าพเจ้าก็ไม่มีเพื่อนฝูงที่จะมาแฉะเวียนหาซึ่งจะทำลายความเงียบเหงาในความเป็นอยู่ประจำวันของข้าพเจ้าลงได้ด้วยเหตุปัจจัยเหล่านี้แหละข้าพเจ้าจึงใส่ใจความเร้นลับเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่แวดล้อมสหายของข้าพเจ้าอยู่ และได้ใช้เวลาของข้าพเจ้าเป็นอย่างมากในอันที่จะพยายามคลี่คลายความเร้นลับนั้นให้แจ่มกระจ่างจงได้

เขาไม่ได้ศึกษาวิชาแพทย์ และในการตอบคำถามของข้าพเจ้า ตัวเขาเอง

ก็ยืนความตรงกันกับความเห็นของสแตมฟอร์ดในข้อนั้นอยู่ หรือจะว่าศึกษาเล่าเรียนประมวลตำราใด ๆ ที่จะทำให้เขาได้รับปริญญาวิทยาศาสตรหรือประกาศนียบัตรอื่นใดอันจะเป็นใบเบิกทางให้ได้เข้าสู่โลกของความรู้ความแตกฉานก็ไม่ปรากฏ แต่ถึงกระนั้นความกระตือรือร้นของเขาในการศึกษาวิชาบางชนิดก็ปรากฏให้เห็นเด่นชัดอยู่ และภายในขอบเขตอันจำกัดนั้น ความรู้ของเขาเป็นอันพอและถี่ถ้วนเหลือประมาณจนกระทั่งการสังเกตของเขายังผลให้ข้าพเจ้าบังเกิดความพิศวงที่เดียว ไม่มีมีมนุษย์คนใดจะคร่ำเคร่งงานถึงเพียงนี้หรือบรรลู่ถึงภูมิความรู้อันถูกต้องถึงเพียงนี้ เว้นเสียแต่เขาจะมีจุดมุ่งหมายอันแน่วแน่อยู่บ้าง ผู้ที่อ่านตำราตัวอย่างกระท่อนกระแท่นน้อยคนนักจะได้ชื่อว่ามีความรู้อันถูกต้อง ทั้งย่อมน่าจะมีมนุษย์คนใดจะยังภาวะให้เกิดแก่จิตใจของตนด้วยเรื่องหุยมหิมเล็กน้อย เว้นเสียแต่เขาจะมีเหตุผลที่ตืออยู่มาก ๆ ในการทำเช่นนั้น

ความรู้ของเขาเหล่านั้นน่าสังเกตเท่า ๆ กับความรู้ของเขาเหมือนกัน พูดถึงวรรณคดี ปรัชญา ตลอดจนการเมืองในสมัยนั้น ปรากฏว่าเขาแทบจะไม่รู้เอาเลยเมื่อข้าพเจ้าเอ่ยถึงโทมัส คาร์ไลล์ เขากลับถามในทำนองที่ไม่รู้วิธีไหนจะหาอย่างที่สุดว่าเขาเป็นใครและได้ทำอะไรไว้บ้าง ถึงอย่างไรก็ดี ความประหลาดใจของข้าพเจ้านั้นว่าขึ้นถึงขั้นสุดยอด ก็ในตอนที่ข้าพเจ้าเกิดพบว่าเขาไม่รู้อะไรเกี่ยวกับบทกวีของโคเปอร์นิคัสและส่วนประกอบของระบบสุริยะเอาเสียเลย การที่มนุษย์ผู้เจริญคนใดในศตวรรษที่สิบเก้าหาสำเนียงไม่ว่าโลกเดินรอบดวงอาทิตย์นั้นทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องพิเศษที่ข้าพเจ้าแทบจะนึกไม่ถึงเลยทีเดียว

“คุณท่าจะพิศวง” เขาพูดพลางยิ้มที่ได้เห็นหน้าอันแสดงความประหลาดใจของข้าพเจ้า “ถึงผมรู้ตอนนี้ ผมก็จะพยายามอย่างยิงที่จะลืมมันเสีย”

“ลืมมันเสียรี!”

“ขอให้คุณรู้ไว้เถิด” เขาอธิบาย “ผมถือว่าสมองคนเรานั้นเป็นเหมือนห้องพัสดุเล็ก ๆ ที่วางเปลามาแต่เดิม คุณต้องเอาเครื่องประดับเท่าที่คุณเลือกเข้าเก็บไว้ วิสัยคนโง่เงาะอะไรเข้าก็เก็บไว้หมดทุกชนิดจนความรู้ที่จะเป็นประโยชน์แก่เขากลับล้นออกไป อย่างดีก็พัลวันพัลแกบกับความรู้อื่น ๆ จนยากที่จะหยิบขึ้นใช้ได้ เดียวนี้คนที่เขาทำงานอย่างซ้ำซ้อนนั้นนะเขาระวังมากจริง ๆ จะเอาอะไรเข้าบรรจุในสมองห้องพัสดุของเขาบ้าง เขาจะไม่เอาอะไรเก็บไว้เลย นอกจาก

เครื่องมือที่จะช่วยในการทำงานของเขาเท่านั้น แล้วก็มิที่เก็บไว้ได้มากด้วย เป็นระเบียบเรียบร้อยที่สุดด้วย การคิดว่าห้องน้อยนั้นมีผนังยืดหยุ่นอาจจะขยายออกไปถึงไหนก็ได้ นั่นไม่ถูก เมื่ออาศัยเก็บหนักๆ เข้าก็ถึงคราวหนึ่งที่พอเอาความรู้สุ่มเติมลงไปอย่างหนึ่ง คุณก็จะลืมนะโงะบางอย่างที่อยู่ก่อนเสียทุกทีไป เพราะฉะนั้นการที่ไม่เอาความรู้ที่ไร้ประโยชน์เข้าไปดันความรู้ที่เป็นประโยชน์ให้ล้นออกไปเสีย นั่น จึงเป็นข้อสำคัญอย่างที่สุด”

“แต่เรื่องระบบสุริยะเล่า!” ข้าพเจ้าท้วง

“มันจะเป็นประโยชน์อะไรแก่ผม” เขาขัดขึ้นอย่างเมื่อหน่าย “คุณว่าเราเดินรอบดวงอาทิตย์ ถึงเราจะเดินรอบดวงจันทร์ ก็ไม่เห็นจะทำให้ผิดประหลาดแก่ผมหรืองานของผมเลยสักแดงเดียว”

ข้าพเจ้าขยับจะถามว่า งานที่เขาพูดถึงนั้นได้แก่อะไร แต่มีบางสิ่งบางอย่างในกิริยาอาการของเขาแสดงแก่ข้าพเจ้าว่าคำถามนั้นคงจะไม่ใช่ที่พึงประสงค์ จึงระงับไว้เสีย ถึงอย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าได้นำเอาการสังสรรค์สั้นๆ ของเรานั้นมาคิดใคร่ครวญดู และพยายามจะค้นหาข้ออนุมานเอาเอง เขาบอกว่าจะไม่รับเอาความรู้ที่ไม่ส่งผลสมความมุ่งหมายของเขาไว้เป็นอันขาด เมื่อเช่นนี้กระบวนความรู้ที่เขาถืออยู่ทั้งหมดก็จะเป็นความรู้ที่จะเป็นประโยชน์แก่เขา ข้าพเจ้าทบทวนในใจถึงประเด็นต่างๆ ที่เขาได้แสดงแก่ข้าพเจ้าว่าเขามีความรู้ดีอย่างเอก ข้าจดลงไว้ด้วย เมื่อเสร็จแล้วก็อดยิ้มกับเอกสารรายการนั้นเสียมิได้ ข้อความที่ข้าพเจ้าจดลงไว้นั้นมีทำนองดังนี้:

### ขอบเขตจำกัดของเซอร์ล็อก โฮล์มส์

๑. ความรู้ในวิชาวรรณคดี-สุนทรีย์
๒. ความรู้ในวิชาปรัชญา-สุนทรีย์
๓. ความรู้ในวิชาดาราศาสตร์-สุนทรีย์
๔. ความรู้ในวิชาการเมือง-อ่อน
๕. ความรู้ในวิชาพฤกษศาสตร์-ไม่คงที่ แตกฉานในพันธุ์ไม้มีพิษ ฝิ่น และยาพิษต่างๆ ไป ไม่รู้จะอะไรเกี่ยวกับการทำสวนทางปฏิบัติ
๖. ความรู้ในวิชาธรณีวิทยา-รู้ภาคปฏิบัติ แต่จำกัด บอกลักษณะของดินที่ผิดกันได้จากกรมองดู ภายหลังการเดินเคยชี้ให้ข้าพเจ้าดูรอยดินกระเซ็นเป็นอน

ซากางเกงและบอกได้ด้วยสีกับส่วนประกอบของดินว่าตุ๊กกระเซ็นเปื้อนมาจาก ส่วนใดของกรุงลอนดอน

๗. ความรู้ในวิชาเคมี - ลีคซิ่ง

๘. ความรู้ในวิชากายวิภาค - ละเอียด แต่ไร้แบบแผน

๙. ความรู้ในวิชาการรณคดีประเภทตื่นเต็น - กว้างขวาง ปรากฏว่ารู้ รายละเอียดทุกประการของเหตุสยดสยองที่อุบัติขึ้นในศตวรรษทุกเรื่อง

๑๐. เล่นไวโอลินได้ดี

๑๑. เป็นนักเล่นไม้เตี้ยว นักมวย และนักฟันดาบที่เชี่ยวชาญ

๑๒. มีความรู้ดีในกฎหมายอังกฤษทางปฏิบัติ

ครั้นจดมาถึงเพียงนี้ ข้าพเจ้ากลับทิ้งรายการเข้าเตาไฟเสียด้วยความ ท้อถอย “ถ้าเราเพียงแต่รู้ว่า हमอใช้ความสามารถเหล่านี้ทั้งหมดประกอบกัน ทำอะไร และรู้ว่าชีพที่จำเป็นต้องใช้ความรู้เหล่านี้ทั้งหมดแล้ว” ข้าพเจ้าพูดกับ ตัวเอง “เราก็คงเลิกล้มความพยายามนี้ได้ทันที”

ข้าพเจ้าได้เอ่ยถึงฝีมือไวโอลินของเขามาแล้ว เป็นฝีมือที่เด่นมาก แต่ก็ ใม่วายวิถถารเช่นเดียวกับความรู้ในด้านอื่นๆ ของเขาทั้งหมด ข้าพเจ้าทราบดีว่า เขาเล่นเพลงเพราะๆ ได้ ทั้งเป็นเพลงยากๆ ด้วย เพราะเขาเคยเล่นเพลงชุด ลีเคอร์ของเมนเดลสโซห์น และเพลงอื่นๆ ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายให้ข้าพเจ้า ฟังตามคำขอร้องของข้าพเจ้า แต่พอปล่อยให้เขาตามลำพัง เขากลับไม่ค่อยได้ทำ เพลงอะไรหรือไม่ก็เล่นเพลงที่คนเขารับรองกันนัก ในตอนค่ำพอเอนหลังลง ฟิงหนักเก้าอี้แขนแล้ว เขาก็หลับตาดูโทรทัศน์ซึ่งวางอยู่บนเข่าของเขาอย่างไม่อิน- ชังขอบในอะไรทั้งสิ้น บางคราวเสียงก็แหบหวนและคร่ำสลด บางคราวเสียง พิลึกบอความเบิกบานใจ เห็นได้ชัดว่ามันเป็นเสียงสะท้อนของความคิดที่ ครอบงำเขาอยู่ แต่ทว่าดนตรีช่วยเสริมความคิดเหล่านั้น หรือว่าการเล่นนั้นเป็น แต่ผลของความผาดแผลงหรือความวิถถาร ก็เป็นการเหลือวิสัยที่ข้าพเจ้าจะ ตัดสินใจได้ ถึงอย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าอาจจะขัดข้องต่อการเดี๋ยวย่างนำรำคาญ เหล่านี้เสียก็ได้ถ้าไม่ใช่เพราะว่าตามปกติเขามักลงท้ายด้วยการเล่นเพลงดับ ที่ข้าพเจ้าโปรดติดต่อกันไปทั้งดับ เป็นการชดเชยการที่ข้าพเจ้าต้องแฉ่งใจทนฟัง นั้นอยู่บ้าง

ตลอดสัปดาห์แรกหรือราวๆนั้น เราไม่มีแขกมาเยี่ยมเยียนเลย จนข้าพเจ้าชักออกจะคิดว่าเพื่อนร่วมห้องของข้าพเจ้าก็เป็นคนไม่มีเพื่อนเหมือนๆ ข้าพเจ้าเช่นกัน แต่ต่อมาอีกสักหน่อยข้าพเจ้าจึงได้พบว่าเรามีคนรู้จักมักจี่อยู่ไม่น้อย และเป็นพวกที่ต่างชั้นกันมากที่สุดเสียด้วย เป็นต้นมีคนร่างเล็ก ผิวคล้ำ หน้าหนู ตาดำ คนหนึ่ง ซึ่งเขาแนะนำต่อข้าพเจ้าในชื่อว่ามิสเตอร์เลสเตรด เป็นคนที่มาหาถึงสามหรือสี่ครั้งในชั่วสัปดาห์เดียว ในตอนเช้าวันหนึ่งมีผู้หญิงสาวแต่งตัวทันสมัยมาหา พูดกันอยู่ครึ่งชั่วโมงหรือกว่านั้นจึงได้กลับไป ครั้นตกตอนบ่ายวันเดียวกันนั้นก็มิใช่แขกอีกคนหนึ่ง เป็นคนผมสีดอกเลา แต่งตัวชะมุกชะมอม ท่าทางเป็นพ่อค้าเร่สัญชาติยิว ดูออกจะตื่นเต้นมาก แล้วก็มิใช่ผู้หญิงสูงอายุแต่งตัวรุ่มร่ามคนหนึ่งตามมาในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน อีกคราวหนึ่งมีสุภาพบุรุษชาวฝรั่งเศสมาคุยกับเพื่อนข้าพเจ้าผู้หนึ่ง และอีกคราวหนึ่งก็มีพนักงานชนของรถไฟในเครื่องแบบผ้าฝ้ายแกมไหม ทุกคราวที่บุคคลต่างชั้นต่างประเภทคละกันนี้มาหา เซอร์ลีโอ โสล์มส์ มักจะขอใช้ห้องนั่งเล่นเป็นที่รับแขก ส่วนข้าพเจ้าก็จะเข้าห้องนอน เขาขอโทษข้าพเจ้าเสมอในการที่ทำให้ข้าพเจ้าไม่มีความสะดวกเช่นนั้น “ผมต้องใช้ห้องนี้เป็นที่ทำงาน” เขาพูด “คนเหล่านี้แหละเป็นผู้ติดต่อกับผม” อีกครั้งหนึ่งละ ข้าพเจ้ามีโอกาสที่ได้ไต่ถามเขาตื้อๆ แต่ก็อีกครึ่งหนึ่งเหมือนกันที่ความละเมียดละไมของข้าพเจ้าได้ห้ามข้าพเจ้าไว้เสียจากการเคี้ยวเข็ญคนอื่นให้มีความวางใจในข้าพเจ้า ในเวลานั้นข้าพเจ้านึกว่าเขาคงมีเหตุผลอันแข็งแรงบางประการอยู่ จึงไม่เอ่ยถึงธุระของเขาเสีย แต่ในไม่ช้าเขาก็เปลี่ยนความคิดโดยหันมาพูดเรื่องนี้ด้วยความสมัครใจของเขาเอง

เท่าที่ข้าพเจ้ามีเหตุผลอันดีพอที่จะระลึกได้ วันนั้นเป็นวันที่ ๔ มีนาคม ข้าพเจ้าตื่นเช้ากว่าเคยนิดหน่อย ออกมาพบเซอร์ลีโอ โสล์มส์ ยังไม่เสร็จอาหารเข้ายายเจ้าของบ้านเคยกับนิสัยตื่นสายของข้าพเจ้าเสียแล้ว จึงยังไม่ได้เทียบสำหรับของข้าพเจ้า ทั้งยังไม่ได้เตรียมกาแฟของข้าพเจ้าเสียด้วยซ้ำ อารามที่ออกเคื่องอย่างไม่มีเหตุผลตามวิสัยมนุษย์ปุถุชน ข้าพเจ้าจึงให้เสียงกระดิ่งแจ้งว่าข้าพเจ้าพร้อมแล้ว ต่อจากนั้นข้าพเจ้าหยิบนิตยสารฉบับหนึ่งจากโต๊ะขึ้นอ่านฆ่าเวลา ส่วนเพื่อนของข้าพเจ้าเคี้ยวของกินอยู่เงียบๆ ในนิตยสารฉบับนั้นมีบทความเรื่องหนึ่งมีรอยดินสอกาไวที่หัวเรื่อง ข้าพเจ้าจึงอ่านดูตลอดเรื่องเป็นธรรมดา

บทความนั้นมีชื่อติดจะหมายสูงว่า “The Book of Life” (ตำรับแห่งชีวิต)

เนื้อเรื่องพยายามจะแสดงว่าคนข้างสังเกตอาจจะเรียนรู้สิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่ผ่านเข้ามาในครรลองของเขาได้มากเพียงใด ด้วยการตรวจดูอย่างละเอียดและมีแบบแผน มันกระทบความรู้สึกของข้าพเจ้าว่า เป็นเรื่องของความอวดฉลาดและความเหลวไหลระคนกันอย่างยิ่งหลวง การแสดงเหตุผลนั้นแนบเนียนและจัดจ้าน แต่มีวิธีอนุมานที่ข้าพเจ้าว่าฟังไม่ขึ้นและเกินจริงไป ผู้เขียนอ้างว่าสามารถหยั่งรู้ความคิดภายในดวงจิตของคนได้ โดยอาศัยสีหน้าที่แสดงออกชั่วคราว การเกร็งกล้ามเนื้อและการขำเลียงนัยน์ตาของคนนั้นเป็นต้น เขาว่าการสำคัญผิดนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับคนที่ข้าพเจ้านำมาใช้ความสังเกตและการวิเคราะห์ การลงความเห็นของเขาย่อมไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงเท่าๆกับบทพิสูจน์ของยูคลิดนั้นเทียว ผลลัพธ์ของเขาจะปรากฏเป็นที่พิศวงงงงันแก่ผู้ที่ไม่รู้วิธีไหนอื่นเหนย้งนัก ซึ่งจนกว่าจะได้ประจักษ์กระบวนการที่เขابرลู่ถึงผลลัพธ์เหล่านั้นแล้ว คนเหล่านั้นอาจถือว่าเขาเป็นหมอมือพรายกระซิบก็เป็นได้

จากหน้าหนึ่งหยุด (ผู้เขียนบรรยาย) นักทบทวนเหตุผลสามารถอนุมานถึงมหาสมุทรแอตแลนติก หรือน้ำตกไนแอการา โดยไม่ได้เห็นหรือได้ยินความของแต่ละแห่งประการใดได้ฉันใด ชีวิตทั้งมวลก็เป็นสายโซ่อันใหญ่ ซึ่งธรรมชาติของมันย่อมเป็นที่รู้ได้ฉันนั้น ถ้าเมื่อใดห่วงของมันใดดๆได้เป็นที่ประจักษ์แก่เรา เช่นเดียวกับศิลปะอื่นๆทั้งหลาย ศาสตร์แห่งการอนุมานและวิเคราะห์เป็นสิ่งที่หนึ่งซึ่งจะเข้าถึงได้ก็โดยการศึกษาพิจารณาด้วยความอดุสาหะเป็นเวลานานเท่านั้น หรือจะว่าชีวิตไม่ยาวพอที่จะยอมให้บุุคชนคนใดบรรลุถึงความสมบูรณ์ที่พึงเป็นอย่างสูงสุดในศาสตร์นี้ก็ได้ ก่อนที่จะหันไปในด้านจิตใจและธรรมจรรยาของเรื่องนี้ อันประกอบด้วยความยากลำบากอย่างที่สุด ผู้ศึกษาพึงเริ่มต้นด้วยการเข้าถึงปัญหาพื้นๆเสียก่อน เป็นต้นว่าเมื่อพบปะเพื่อนมรรตยชนด้วยกัน พึงหัดใช้สายตามองเพียงปราดเดียวให้ทราบประวัติของเขาตลอดจนกิจการหรืออาชีพที่เขาดำเนินอยู่ให้ได้ ถึงมาตรวจการฝึกหัดเช่นนี้อาจจะดูเป็นการเล่นๆไร้สาระ แต่ก็เป็นการลับสมรรถนะในเชิงสังเกต และสอนให้เรา รู้จักดูที่ที่พึงดู



รู้จักดูสิ่งที่พึ่งดูนั้น ด้วยอาศัยเล็บนิ้วมือของคุณ อาศัยแขนเสื้อนอก อาศัยร่องเท้าหุ้มข้อ อาศัยเข่ากางเกง อาศัยรอยด้านของนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ อาศัยสีหน้า อาศัยข้อมือเสื้อเชิ้ตของคุณ -- อาศัยแต่ละอย่างของสิ่งเหล่านี้ อาชีพของคุณย่อมแสดงอยู่อย่างแจ่มแจ้ง ข้อที่ว่าเมื่อประกอบเข้าด้วยกันทั้งหมดแล้วไม่ทำให้ผู้ศึกษาสามารถบังเกิดความสว่างในกรณีใดกรณีหนึ่งนั้นเป็นอันแทบเป็นไปไม่ได้เลยทีเดียว

“เพื่อเจ้ออย่างพูดไม่ถูกอะไรเช่นนี้!” ข้าพเจ้าร้องขึ้นพลางฟาดนิตยสารลงกับโต๊ะ “ผมไม่เคยอ่านเรื่องเหลวไหลอย่างนี้เลยในชีวิต”

“เรื่องอะไร” เซอร์ล๊อค โฮล์มส์ ถาม

“อ้าว ก็เรื่องนั้นนี่ซี” ข้าพเจ้าพูด พลางเอาข้อนิ้วชี้ให้เขาดูด้วยเป็นขณะที่ข้าพเจ้าลงมือกินอยู่แล้ว “ผมเข้าใจว่าคุณคงอ่านแล้วเพราะคุณกาไว้ ผมไม่ปฏิเสธว่าเรื่องนี้เขียนดี แต่มันทำให้ผมอดใจอยู่ไม่ได้ รูปการณ์มันเป็นทฤษฎีของคนซีที่เกี่ยวข้องที่หนึ่งอยู่กับเก้าอี้บางคน แล้วก็นึกสร้างความคิดเห็นขัดหูคนเล่นอย่างประณีตทำนองนี้ขึ้นในกฎของตัวเอง มันไม่ใช่ทางปฏิบัติ ผมอยากจะพบเจ้าตัวจังๆ หน้าในเวลาหนึ่งรถได้ดินชั้นสามนัก จะขอให้เขาบอกอาชีพของพวกคนเดินทางดูสักหน่อย ผมจะชันพินกับเขาถึงพันเอาหนึ่งเที่ยวละ”

“คุณก็เสียเงินเปล่าเท่านั้น” โฮล์มส์พูดหน้าเฉยตาเฉย “พูดถึงบทความเรื่องนี้ ผมเป็นคนเขียนเอง”

“คุณ!”

“ถูกแล้ว ผมมีหัวสำหรับการสังเกตและการอนุมานทั้งสองอย่าง ทฤษฎีที่ผมบรรยายไว้ที่นั่นซึ่งคุณรู้สึกว่าเป็นเจ้อเหลือประมาณนั้นแหละ เป็นของปฏิบัติได้อย่างที่สุุดจริงๆ -- ปฏิบัติได้หนักหนาจนผมได้อาศัยแลกขนมกินอยู่บัดนี้”

“ด้วยวิธีใด” ข้าพเจ้าถามโพล่งออกไป

“อ้อ ผมมีทางหากินของผมอย่างหนึ่ง ผมเชื่อว่าผมเป็นคนเดียวเท่านั้นในโลก ผมเป็นนักสืบรับหรือ -- ถ้าคุณจะเข้าใจได้ว่านั่นเป็นยังไง คือว่าในกรุงลอนดอนนี้เรามีนักสืบของรัฐบาลอยู่เยอะเยาะ และนักสืบเซลยัคดีก็มากหลาย เวลาพวกเหล่านี้เกิดผิดขึ้นมา เขาก็มาหาผม แล้วผมก็จัดการให้เขา

ได้กลิ่นที่ถูก เขาเอาหลักฐานทั้งหมดมาวางแบให้ผม และโดยอาศัยความรู้ของผม ในประวัติศาสตร์ของอาชญากรรมโดยทั่วไป ผมสามารถจะเทียบหลักฐาน เหล่านั้นออกได้ การทำความผิฉะนั้นมีลักษณะที่เหมือนกันตามตระกูลอย่างแรง ประการหนึ่ง และถ้าคุณมีรายละเอียดจะหยิบฉวยได้ตั้งหลายพันรายแล้ว มันก็ แปลกถ้าคุณจะไม่คลี่คลายรายที่พันหนึ่งไม่ได้ เลสเตอร์ก็คือนักสืบที่ขึ้นชื่อคนหนึ่ง เมื่อเร็ว ๆ นี้เขาหลงคำล่ออยู่ในหมอกเกี่ยวกับคดีปลอมแปลงคดีหนึ่ง เพราะเหตุ นั้นแหละเขาจึงได้มาหาผมที่นี่”

“ส่วนคนอื่น ๆ เหล่านี้ล่ะ”

“ส่วนมากเป็นผู้ที่สำนักสืบสวนเคลย์คักดีส่งมา ล้วนแต่เป็นคนเดือดร้อน ยุ่งยากไม่ในเรื่องใดก็เรื่องหนึ่ง และต้องการความสว่างบ้าง ผมฟังเรื่องของเขา เขาฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของผม แล้วผมก็ได้คำป่วยการเข้ากระเป่าเหนาะๆ”

“แต่ที่พูดนี้” ข้าพเจ้ากล่าว “คุณหมายความว่า โดยไม่ต้องออกจากห้อง ของคุณเลย คุณก็สามารถคลี่คลายเงื่อนปมบางเงื่อนที่คนอื่นทำไม่ได้ แม้จะ ได้เห็นรายละเอียดทุกประการกับตัวเองอย่างนั้นหรือ”

“ก็อย่างนั้นแหละ ผมมีญาณในทำนองนั้นอย่างหนึ่ง บางทีรูปการณ์ที่เกิด ขึ้นลับสนมากไปหน่อย ตอนนั้นผมก็ต้องห้อออกไปเที่ยวดูอะไรต่ออะไรกับตา ผมเองบ้าง ขอให้คุณเข้าใจเถอะว่าผมมีความรู้พิเศษอยู่จำพวกหนึ่ง ซึ่งผมได้ ใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นการช่วยให้เรื่องสะดวกอย่างน่าอัศจรรย์ กฎเกณฑ์ของ การอนุมานที่ผมวางไว้ในบทความ ซึ่งก่อความเข้าใจให้แก่คุณเรื่องนั้นแหละ เป็นคุณประโยชน์แก่ผมมากในงานด้านปฏิบัติ ความสังเกตเป็นธรรมชาติที่สอง ของผมเทียบละ คุณแสดงท่าที่ประหลาดใจเมื่อผมได้พูดในคราวที่เราพบกัน ครั้งแรกว่าคุณมาจากอัฟกานิสถาน”

“คงมีใครบอกคุณอย่างไม่ต้องสงสัย”

“ไม่ใช่เช่นนั้นเลย ผมล่วงรู้ว่าคุณมาจากอัฟกานิสถานจากนิสัยที่สั่งสม มานาน กระบวนการคิดแล่นฉิวอยู่ในใจของผมรวดเร็วทันหนา จนผมลง ความเห็นได้โดยไม่รู้ลึกลงถึงห่วงที่เกี่ยวโยงเสียด้วยซ้ำ ถึงอย่างไรก็ดี ห่วงอย่างว่า นั้นมีอยู่ กระบวนการเหตุผลแล่นไปทำนองนี้ นี่เป็นสภาพบุรุษในแบบของหมอ แต่มีท่าทางเป็นทหาร เมื่อเช่นนี้จึงเป็นหมอมทหารเห็นอยู่ชัด ๆ เขาเพิ่งมาจาก เมืองร้อนเพราะหน้าของเขาคล้ำ ซึ่งไม่ใช่สีธรรมชาติแห่งผิวของเขา เพราะผิว

ข้อมือของเขาขาว เขาได้ผ่านความสมบุกสมบันและความป่วยไข้ ซึ่งใบหน้าที่  
 อิดโรยบอกอยู่ต้งๆ แขนข้างซ้ายของเขาต้องบาดเจ็บ เพราะมีอาการแข็งทื่อ  
 ผิดธรรมดา หมอทหารชาวอังกฤษจะประสพความสมบุกสมบันเป็นอันมากและ  
 ได้รับบาดเจ็บที่แขนจากที่ไหนได้เล่าภายในเขตเมืองร้อน นอกจากนี้ในอัฟกานิสถาน  
 เห็นอยู่ซัดๆ กระบวนความคิดทั้งหมดไม่กินเวลาไม่ถึงวินาทีหนึ่งเลย แล้วผม  
 จึงระบุว่าคุณมาจากอัฟกานิสถาน ซึ่งคุณพิศวงมาก”

“มันก็ง่ายพอทีเดียวเมื่อคุณอธิบาย” ข้าพเจ้าพูดพร้อมกับยิ้ม “คุณทำให้  
 ผมนึกถึงดูแปงของเอเดการ์ อัลลัน โป ผมไม่คิดเลยว่าคนเช่นนี้จะมีจริงนอก  
 นิยาย”

เซอร์ลือก โฮล์มส์ ลูกขึ้นจุดกลองยาสูบ “ไม่ต้องสงสัย คุณคิดว่าคุณ  
 กำลังยกย่องผมในการที่เอาผมไปเปรียบกับดูแปง” เขาพูด “ที่นี่ตามความเห็น  
 ของผม ดูแปงเป็นคนด้อยความสามารถมาก วิธีของเขาในการที่ดักความคิด  
 ของเพื่อนด้วยการพูดนำภายหลังที่นิ่งเงียบไปตั้งสิบห้า นาทีนั้นนะ เป็นสิ่งพิสดาร  
 และวอดลำแดงมากจริงๆ เขามีภูมิในทางวิเคราะห์ที่อยู่ข้างอย่างไม่ต้องสงสัย  
 แต่ไม่มีอะไรส่อว่าเขาเป็นปรากฏการณ์สมดังที่โปมันหมายจะให้ เป็นเสียเลย”

“คุณอ่านงานของกาโบรีโยแล้วหรือยัง” ข้าพเจ้าถาม “เลอค็อกขึ้นถึงคติ  
 การเป็นนักสืบของคุณหรือเปล่า”

เซอร์ลือก โฮล์มส์ ทำมุขย่นเป็นเชิงเยาะเย้ย “เลอค็อกเป็นคนงุ่มง่าม  
 อย่างบัดซบ” เขาพูดสำเนียงซัดเคื่อง “เขามีลักษณะที่จะสรรเสริญได้อยู่อย่างเดียว  
 นั่นคือพลังงานของเขา หนังสือเล่มนั้นทำให้ผมหมดศรัทธาอย่างจริงจัง ปัญหา  
 มีอยู่ว่าท้ายใจจึงจะระบุรูปพรรณนักโทษที่ไม่มีใครรู้จักได้ถูกต้อง ผมอาจจะ  
 ทำได้ในยี่สิบสี่ชั่วโมงเท่านั้นแหละ แต่เลอค็อกใช้เวลาถึงหกเดือนหรือกว่านั้น  
 มันน่าจะมีตำรานักสืบเกิดขึ้นสักเล่มหนึ่งสำหรับจะได้สอนให้พวกนักสืบรู้จัก  
 หลีกเลียงอะไรบางอย่างเสียบ้าง”

ข้าพเจ้าออกรู้สึกไม่ชอบใจอยู่ต้งๆ ที่ตัวละครซึ่งข้าพเจ้ายกย่องสองตัวนี้  
 กลับถูกเหยียดหยามอย่างไม่มีปี่มีขลุ่ยทำนองนี้ไปเสียฉิบ ข้าพเจ้าลุกเดินไปที่  
 หน้าต่าง ยืนมองลงไปในถนนที่จอแจเบื้องล่าง “หมอกคนนี้อาจเป็นคนฉลาด  
 มาก” ข้าพเจ้านึกในใจ “แต่ก็มีมารยาสาไถยมากแน่นอน”

“สมัยนี้ไม่มีอีกมีอาชญากรรม ข้าอาชญากรก็ไม่มี” เขาพูดเปรยๆ “จะมี

ประโยชน์อะไรในการที่มีสมองอยู่ในอาชีพของเรา ผมรู้ว่าผมมีมันสมองอยู่ในตัวที่จะทำให้อาชีพของผมเป็นที่เลื่องลือ ไม่มีมีมนุษย์คนใดที่มีชีวิตอยู่หรือเคยมีชีวิตอยู่ได้นำผลของการศึกษาและสมรรถนะตามธรรมชาติขนาดเดียวกันมาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมเหมือนอย่างที่ผมได้ทำมา แล้วผลเป็นยังไง อาชญากรรมกลับไม่มีจะให้สืบสวนตรวจสอบ หรือแม้แต่ความอุบาทว์บัดสีอะไรที่มีมูลเหตุจูงใจชัดเจนเสียจนเจ้าหน้าที่สกอตแลนด์ยาร์ดสามารถมองเห็นได้ทะลุปรุโปร่งก็ไม่มีอีกมีเอาเสียเลย”

ข้าพเจ้ายังไม่หายรำคาญในวิธีคุยเชื่องยกตนขึ้นเหนือลมของเขาแบบนี้ จึงคิดจะเปลี่ยนเรื่องพูดเสียบ้าง

“ผมแปลกใจนักกว่า หมอคนนั้นกำลังเกี่ยวข้องกับมองหอะไรอยู่” ข้าพเจ้าเอ่ยถามพลางซึ่งไปที่ชายรูปร่างทะมัดทะแมงแต่งตัวเรียบร้อย คนหนึ่งซึ่งกำลังค่อยๆ เดินสอดส่ายตามดูหมายเลขห้องอย่างเอาใจใส่อยู่ ณ ฟากตรงข้ามของถนน เขาถือซองขนาดใหญ่สีฟ้าซองหนึ่งอยู่ในมือ รูปการณก็คือคนเดินสารนั่นเอง

“คุณหมายถึงจำเอนกนักโยธินนอกราชการนั้นนะหรือ” เชอร์ล็อก โฮลมส์พูด

“คุยเชื่องอวดวิเศษอีกแล้ว!” ข้าพเจ้านึกในใจ “เขารู้ว่าเราไม่มีทางจะสอบการเดาส่งเดชของเขา ก็พูดได้ลิ”

ดวงความคิดยังไม่ทันจะผ่านพ้นจิตใจของข้าพเจ้าดี ชายคนหนึ่งที่เรากำลังจ้องดูอยู่นั้นก็หันมาเห็นหมายเลขที่ประตูของเราเข้า แล้ววิ่งปราดข้ามถนนมา เราได้ยินเสียงเคาะประตูดังลั่น มีเสียงท้าวๆ พูดอยู่เบื้องหลัง แล้วก็มีเสียงผีทำหนักๆ ขึ้นบันไดมา

“สำหรับมิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮลมส์” เขาพูดพลางสาวเท้าเข้ามาในห้อง เอาจดหมายยื่นส่งให้แก่เพื่อนข้าพเจ้า

ตอนนี้แหละ เป็นโอกาสที่จะได้จับความมารยาสาไถยของเขาละ เขาเห็นจะไม่ทันคิดข้อนี้ก็ดีเมื่อตอนที่หลุดปากออกมาเช่นนั้น “พ่อคุณเถอะ ถ้ามั่นใจได้ไหม” ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้นด้วยน้ำเสียงนุ่มนวลที่สุด “พ่อน่ะทำงานอะไร”

“นักการขอรับ” เขาพูดห้วนๆ “เครื่องแบบเอาไปซ่อม”

“แล้วเมื่อก่อนล่ะ” ข้าพเจ้าถามพลางขำเลียงดูสหายของข้าพเจ้าอย่างค่อนข้างจะไม่เป็นมงคล

“จำเอกรมทหารราบเบาแห่งราชนาวิกโยธินขอรับ ไม่ต้องรอดตบหรือ  
ขอรับ <sup>งั้น</sup>ผมขอลาละขอรับ”  
เขาชิดสั้นเท้า ยกมือขึ้นทำวันทยหัตถ์ แล้วก็ออกไป



# ๓

## ความลับ ที่ลอริสตันการ์ดบอส

ข้าพเจ้าขอสารภาพว่า ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นใจในการพิสูจน์สด ๆ ร้อน ๆ ถึงวิสัยปฏิบัติแห่งทฤษฎีของเพื่อนข้าพเจ้านี้มาก ความเลื่อมใสนับถือของข้าพเจ้าในอำนาจแห่งการวิเคราะห์ของเขากลับเพิ่มพูนขึ้นอย่างประหลาด ถึงอย่างไรก็ดี ภายในใจของข้าพเจ้าก็ยังไม่วายที่จะมีความสงสัยหลงเหลืออยู่รำไรว่าเรื่องทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่ซักซ้อมกันมาก่อน โดยมุ่งที่จะให้ข้าพเจ้าเกิดความพิศวงถึงมาตรการที่เขาตั้งข้าพเจ้าไปในทางนี้ด้วยประสงค์สิ่งใดเป็นการเกินปัญญาของข้าพเจ้าที่จะนึกเห็นก็ตาม เมื่อข้าพเจ้าหันไปมองดูเขา นั้น เขาได้อ่านจดหมายจบแล้ว และนัยน์ตาของเขามีลักษณะกระด้างเลื่อนลอย แสดงว่ากำลังใช้ความคิดอยู่

“ด้วยเหตุผลกลใด คุณจึงอนุমানความซื่อนั้นได้” ข้าพเจ้าเอ่ยถาม

“อนุมานอะไร” เขาย้อนถามอย่างปึ้งชา

“อ้าว ก็ที่ว่าคนนั้นเป็นจำเอนกนาวิกโยธินนอกราชการนะซี”

“ผมไม่มีเวลาสำหรับเรื่องสัพเพเหระ” เขาตอบหัวน ๆ แต่แล้วจึงกลับยิ้ม “ขอโทษในความหยาบคายของผมด้วย คุณทำให้กระแสดความคิดของผมขาดตอน แต่กลางที่มันอาจเป็นการดีก็ได้ คุณไม่สามารถจะมองเห็นจริง ๆ หรือว่าชายคนนั้นเป็นจำเอนกนาวิกโยธิน”

“มองไม่เห็นเลยจริงๆ”

“มันเป็นการร้ายที่จะรู้ยิ่งกว่าจะอธิบายว่าผมรู้ยังงี้เสียอีก ถ้าคุณถูกขอร้องให้พิสูจน์ความจริงของสองกับสองเป็นสี่ คุณ

อาจจะรู้สึกว่ามันยากอยู่บ้างก็ได้ แต่ถึงกระนั้นคุณก็ตระหนักชัดในความจริง  
 ข้อนั้นทีเดียวละ แม้แต่ในตอนที่ยังมองข้ามฟากถนน ผมก็แลเห็นรอยสักเขียวๆ  
 รูปสมอใหญ่อยู่ที่หลังมือของชายผู้นั้นแล้ว นั่นล่อถึงทะเล อีกประการหนึ่ง  
 เขามีท่าทางเป็นทหาร และมีจอนผมข้างแก้มสม่ำเสมอ ข้อนี้ทำให้เรารู้ว่า  
 เป็นนาวิกโยธิน เขาเป็นคนมีลักษณะที่แสดงความใหญ่อยู่บ้าง ประกอบกับ  
 ท่าทางก็อาจจะบอกความมีอำนาจหน้าที่ คุณคงจะได้สังเกตเห็นลักษณะอาการ  
 ที่เขาชูคอกับแกว่งไม้ถือของเขาเป็นแน่ ว่าถึงหน้าตาของเขาหรือก็ดีกว่าเขาเป็น  
 คนอยู่ในวัยกลางคน ไม่เหลาะแหละ น่านับถือ--ข้อเท็จจริงทั้งหมดนี้แหละพาให้  
 ผมเชื่อว่าเคยเป็นจำเอกมาแล้ว”

“อัศจรรย์!” ข้าพเจ้าออกอุทาน

“ของธรรมดา” โสล์มส์พูด แต่ข้าพเจ้ารู้สึกจากสีหน้าของเขาว่าพอใจ  
 ในความประหลาดใจและความชื่นชมของข้าพเจ้าอยู่ “เมื่อคืนผมพูดว่าไม่ยกมี  
 ผู้ร้าย ผมพูดผิดไปเสียแล้ว ดูนี่ซิคุณ!” เขาโยนจดหมายที่นักการนำมาให้  
 ข้าพเจ้าดู

“เอละซี” ข้าพเจ้าร้องในขณะที่ทอดสายตาด่านจดหมายนั้น “นี่เป็นเรื่อง  
 คอขาดบาดตายทีเดียว!”

“ดูเหมือนมันจะเป็นเรื่องผิดธรรมดาอยู่บ้างจริงๆ” เขากล่าวหน้าตาเฉย  
 “คุณจะช่วยสงเคราะห์อ่านดั่งๆ ให้ผมฟังหน่อยได้ไหม”

ต่อไปนี่คือข้อความในจดหมายที่ข้าพเจ้าอ่านให้เขาฟัง:

มิสเตอร์เซอร์ลือก โสล์มส์ ที่นับถือ -- เมื่อคืนนี้มีเรื่องร้ายแรง  
 เกิดขึ้นที่ห้องหมายเลข ๓ ลอริสตันการ์เดนส์ ถนนบริกซ์ตัน  
 คนของเราที่เข้าเวรได้เห็นแสงสว่างปรากฏอยู่ที่นั่นเมื่อราวๆ ติสสอง  
 โดยที่บ้านนั้นเป็นบ้านว่างจึงสงสัยว่าจะมีอะไรไม่ชอบมาพากล  
 เกิดขึ้น เขาได้พบประตูเปิดอยู่ และในห้องข้างหน้าซึ่งโล่งโงง  
 ไม่มีอะไรตกแต่ง เขาได้พบศพของสุภาพบุรุษคนหนึ่ง แต่งตัว  
 เรียบร้อย ในกระเป่าปกนามบัตรจารึกชื่อ “เอนอค เจ. เดรบเบอร์  
 คลีฟแลนด์ โอไฮโอ สหรัฐ” ข้าพเจ้าของไม่ได้ถูกขโมย ทั้งไม่มี  
 หลักฐานปรากฏว่าชายคนนั้นถึงแก่ความตายด้วยเหตุใด ในห้อง

มีรอยเลือดอยู่ที่จริง แต่ไม่มีบาดแผลอะไรที่ตัวเขาเลย เราไม่มีทางจะรู้ว่าเขาเข้าไปในบ้านข้างด้วยเหตุใด เหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแต่เป็นที่น่าฉงนสนเท่ห์จริงๆ ถ้าคุณสามารถจะไปที่บ้านนั้นได้ไม่ว่าในเวลาใดก่อนเที่ยง คุณจะพบผมอยู่ที่นั่น ผมตกลงให้ทั้งทุกสิ่งทุกอย่างไว้ตามเดิม จนกว่าจะได้ฟังความเห็นจากคุณ ถ้าคุณไม่สามารถจะไปได้ผมก็จะแจ้งรายละเอียดให้คุณทราบอย่างบริบูรณ์กว่านี้ และจะถือว่าการที่คุณส่งเคราะห์แก่ผมด้วยการแสดงความเห็นของคุณเป็นความกรุณาอย่างยิ่ง

ด้วยความนับถือ

โทเบียส เกรกสัน

“เกรกสันเป็นคนเด่นที่สุดของพวกที่กรมตำรวจ” เพื่อนข้าพเจ้ากล่าว “เขากับเลสเตรดเป็นมือชั้นดีอยู่ในบรรดาจำพวกชั้นสวะ ประเปรียวและมูจั๊ดทั้งคู่ แต่ติดแบบแผน ติดเอามากมายอย่างน่าตกใจทีเดียว มิหนำซ้ำยังคอยทิ่มต่อกันเสียอีกด้วย พอเข้าคู่กันละเป็นอัจฉาริชยาเกินราวกับผู้หญิงหากินคู่หนึ่งทีเดียว ถ้าเขาออกสืบคดีนี้ด้วยกันทั้งคู่ คงจะมีอะไรสนุกบ้างเป็นแน่”

ข้าพเจ้าประหลาดใจในความใจเย็นของเขาที่สาธยายความอย่างหน้าเฉย “เรื่องนี้ไม่น่าจะปล่อยให้เสียเวลาไปเลยสักชั่วขณะเดียวแน่นอน” ข้าพเจ้าพูด “ผมจะไปเรียกรถให้เอาไหม”

“ผมยังไม่แน่ใจเลยว่าจะไปหรือไม่ไปดี” เขาตอบ “ผมเป็นตัวบรมขี้เกียจอย่างแก่ไม่หายที่สุดในโลก -- คือถ้าลงผมขี้เกียจขึ้นมาละก็ เพราะกลางครานผมก็โลดเต็นมาเสียพอทีเดียว”

“แต่นั้นแหละ มันก็เป็นโอกาสที่คุณบ่นถึงอยู่แล้วนี่นะ”

“เพื่อนยากเอ๋ย มันจะเป็นประโยชน์อะไรกับผม สมมติว่าผมคลีคลายเรื่องนี้ได้หมด ก็ขอให้คุณแน่ใจเสียเถอะว่าเกรกสัน เลสเตรด และบริษัทนั้นแหละจะคว้าเอาเกียรติยศชื่อเสียงไปกินเสียฉิบ คนที่อยู่นอกรั้วงานราชการย่อมจะต้องโดนอย่างนี้แหละ”

“แต่เขาขอรับรองให้คุณช่วยเขาดี”

“ถูกละ เขารู้ว่าผมมีสติปัญญาเหนือกว่าเขา ทั้งรับรองข้อนี้กับผมด้วย



แต่เขาจะตัดลิ้นของเขาเสียก่อนที่จะเอาไปโพนทะนาให้บุรุษที่สามคนใดฟังเสียละ ถึงอย่างไรก็ดี เราจะไปดูด้วยกันก็ได้ ผมจะเกี่ยวด้วยเบ็ดของผมเอง ถึงจะไม่ได้อะไร ก็คงจะได้หัวรอสองคนนี้นักบ้างละ ไปก็ไป!”

เขาจัดแจงสวมเสื้อนอก และเดินพละ่านอยู่ไปมาในทำนองที่แสดงว่าเขา เกิดมุขขึ้นมาจนชนะแก่อารมณ์เกียจคร้านแล้ว

“สวมหมวกของคุณเข้าซี” เขาพูด

“คุณจะให้ผมไปด้วยหรือ”

“ครับ ถ้าคุณไม่มีอะไรทำดีกว่านี้”

ในหนึ่งนาทีต่อมาเราทั้งสองคนก็นั่งรถม้าเข้ามามุ่งหน้าไปยังถนนบริกซ์ตันอย่างรวดเร็ว เช้าวันนั้นมีทั้งเมฆและหมอก เหนือหลังคาบ้านมีแต่मानสีที่มืดๆ ดูคล้ายเงาสีท่อนของถนนสีโคลนเบื้องล่าง เพื่อนของข้าพเจ้ามีอารมณ์ดีที่สุดใน เขาคุยจ้อไปตามทางถึงซอเครโมนา และความแตกต่างของซอสตราดิวาเรียสกับซออะมาติ ราวกับการคุยของเด็กๆ ส่วนตัวของข้าพเจ้าได้แต่นั่งเงียบ เพราะอากาศอันทึบที่มประคบกับเรื่องสลดใจที่เราเกี่ยวข้อง ทำให้ใจคอของข้าพเจ้าหดหู่อยู่

“ดูคุณจะไม่ค่อยอินังซงชอบกับเรื่องนี้เท่าใดนักเลยนี่” ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้นในที่สุด ทำให้การพูดคุยถึงการดนตรีของโฮล์มส์หยุดชะงักไป

“ก็ข้อมูลยังไม่ดีนี่คุณ” เขาตอบ “การสร้างความคิดเห็นก่อนคุณมีหลักฐานทั้งหมด ย่อมเป็นการผิดอย่างใหญ่หลวง มันทำให้การวินิจฉัยของคุณเกิดความลำเอียงอยู่”

“คุณคงจะได้ข้อมูลของคุณในไม่ช้าหรอก” ข้าพเจ้าพูดพลางชี้มือ “นี่คือถนนบริกซ์ตันละ ส่วนโน่นคือบ้าน ถ้าผมเข้าใจไม่ผิดมากนัก”

“ก็ยั้งนั่นแหละ หยุด คนขับ หยุด!” เรายังอยู่ห่างจากตัวบ้านประมาณหนึ่งร้อยหลาหรือราวๆ นั้นก็จริง แต่เขากลับชวนข้าพเจ้าลง แล้วพากันเดินต่อไปจนสิ้นระยะการเดินทางของเรา

บ้านเลขที่ ๓ ลอริสตันการ์เดนส์ มีลักษณะไม่สู้จะชอบกลสมกับเหตุร้ายที่เกิดอยู่ เป็นบ้านหลังหนึ่งในสี่หลังที่ตั้งห่างจากถนนเข้าไปเล็กน้อย สองหลังในสี่หลังนี้มีคนอยู่ อีกสองหลังเป็นบ้านว่าง หลังที่ว่างนั้นประกอบด้วยหน้าต่างที่เงียบเหงาว่างเปล่า ทั้งชั้นล่างชั้นบนเรียงกันสามแถว ล้วน

ปราศจากเครื่องตกแต่ง ไม่เจริญตา นอกจากจะมีป้าย“ให้เช่า”ปิดอยู่กับขอบ  
ทึมๆ แล้วก็ไม่มีอะไร มีสวนเล็กๆ ซึ่งมีต้นไม้แห้งเหี่ยวรายอยู่หรือมแทรก  
คันตัวบ้านไว้จากถนน กับมีทางเดินแคบๆ ตัดผ่านเข้าไป เห็นสีเหลืองๆ  
ประกอบด้วยดินเหนียวและกรวดทรายผสมกัน ทิวทิวบริเวณชุ่มฉะไปด้วย  
น้ำฝนที่ตกลงมาในตอนกลางคืน ตัวสวนนั้นรายล้อมด้วยกำแพงอิฐสามฟุต  
ซึ่งบนยอดมีราวไม้ขนาน และมีพลตำรวจรูปร่างล่ำสันคนหนึ่งยืนพิงกำแพงอยู่  
ห้อมล้อมด้วยคนจำพวกเตร็ดเตร่เถลไถลกลุ่มน้อยๆ ที่พากันยึดคอกชะเง้อชะงั  
แลดูหมายจะรู้ความเป็นไปข้างในทั้งที่ไม่เป็นผลก็ตาม

ข้าพเจ้านึกไว้ว่าเชอร์ล็อก โฮลมส์ คงจะรีบเข้าไปในบ้าน และจุ่เข้า  
พิจารณาเรื่องลึกลับนั้นทันที แต่กลับดูจะไม่มีอะไรห่างไกลจากความมุ่งหวัง  
ตั้งใจของเขามากกว่านั้นอีกแล้ว ด้วยลักษณะท่าทางแสดงความสุขุมเยือกเย็น  
ซึ่งตามกรณีเหตุที่บังเกิดขึ้นนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะเป็นการตัดจริตกว่าได้  
เขาเที่ยวร่ายไปร่ายมาอยู่ที่ทางเดินข้างนอก ก็มองดูดินแล้วก็แหงนมองดูฟ้า  
ดูบ้านตรงข้ามแล้วก็หัว เมื่อเสร็จการเที่ยวดูดังนี้แล้ว เขาก็ค่อยย่างเข้าไป  
ตามทางหรือตามแถบต้นหญ้าที่ขึ้นหนาทางอยู่มากมาย โดยใช้สายตาจับอยู่ที่  
พื้นดิน มีอยู่สองครั้งที่เขาหยุด และครั้งหนึ่งข้าพเจ้าเห็นเขายิ้มกับได้ยินเขา  
อุทานด้วยความสับสน บนพื้นดินเหนียวฉะฉะนั้นมียรอยคนเดินปรากฏอยู่  
เป็นอันมาก แต่โดยที่ตำรวจ่าไปอย่ามาเสียแล้ว ข้าพเจ้าจึงมองไม่เห็นเลยว่า  
เพื่อนข้าพเจ้าจะหวังได้รู้อะไรบ้างจากทางเดินนั้น แต่ถึงกระนั้นข้าพเจ้าก็ประจักษ์  
ความไวแห่งสมรรถนะในทางสังเกตของเขามาแล้วเป็นอย่างดีเยี่ยม จนข้าพเจ้า  
ไม่สงสัยเลยว่า เขาคงสามารถที่จะมองเห็นสิ่งที่ซ่อนเร้นจากข้าพเจ้าได้เป็นอัน  
มากทีเดียว

ที่ประตูบ้านเราได้พบชายร่างสูงหน้าขาวผมสลวยคนหนึ่ง มือถือสมุดพก  
วิ่งออกมาหา และจับมือเพื่อนข้าพเจ้าเขย่าด้วยลีลาหน้าเบ่งบาน “คุณกรุดนาจริงๆ  
ที่มา” เขาพูด “ผมทิ้งทุกอย่างไว้โดยไม่ให้ใครแตะต้องเลย”

“เว้นแต่ตรงนั้น!” เพื่อนข้าพเจ้าตอบพลางชี้ไปที่ทางเดิน “ถ้าฝูงวัวควาย  
ผ่านเข้ามาละก็ คงไม่ทำให้เป็นเทือกยิ่งกว่านี้เป็นแน่ แต่ถึงอย่างไรก็ดี คุณคง  
ลงความเห็นของคุณอย่างไม่ต้องสงสัยแล้วละนะ ถึงได้ยอมปล่อยให้เป็นอย่างนี้  
ได้”

“ผมมีอะไรต่ออะไรจะต้องทำภายในบ้านมากเกินไป” นักสืบพูดแก้ตัว “มิสเตอร์เลสเตรดเพื่อนร่วมงานของผมก็อยู่ที่นี้ ผมจึงวางใจว่าเขาจะดูแลทางด้านนี้”

โธมัสล้มล้างข้ออ้างเจ้าและเลิกคือเป็นเชิงหยามหยัน “เมื่อมีคนอย่างคุณเองกับเลสเตรดก็อยู่ทั้งสองคนแล้ว ก็เห็นจะไม่มีอะไรสำหรับคนที่สามจะค้นพบมากนักหรอก” เขาพูด

เกรกสันเอามือถูกันอย่างภาคภูมิใจ “ผมก็คิดว่าเราได้ทำสิ่งที่จะทำให้หมดแล้ว” เขาตอบ “แต่มันเป็นคดีที่แปลกอยู่ และผมก็รู้ว่าคุณชอบเรื่องอย่างนี้”

“คุณนั่งรถมาที่นี่หรือเปล่า” เซอร์ล็อก โธมัสถาม

“เปล่า”

“เลสเตรดล่ะ”

“เปล่า”

“ถ้าฉันเราเข้าไปดูห้องกันเถอะ” เมื่อพูดนอกเรื่องดังนั้นแล้วเขาก็เดินเข้าไปในบ้าน เกรกสันตามไปด้วยสีหน้าแสดงความประหลาดใจ

ภายในบ้านมีทางเดินสั้นๆ เป็นไม้กระดานเปลวฝุ่นจับขรอะนำไปสู่ครัวและห้องทำงาน มีประตูสองประตูเปิดออกไปทางซ้ายและทางขวา ประตูหนึ่งเห็นได้ชัดว่าปิดมาหลายสัปดาห์ อีกประตูหนึ่งเป็นประตูห้องกินข้าวซึ่งเป็นห้องที่เกิดเรื่องลึกลับนั้น โธมัสเดินเข้าไปในห้อง ส่วนข้าพเจ้าตามไปด้วยความรู้สึกหดหู่กับภาพการตายที่บันดาลให้เกิดแก่จิตใจ

ห้องนั้นเป็นห้องจัดสุรสังวาม ยังเป็นห้องโล่งโล่งปราศจากเครื่องตกแต่งด้วยแล้ว ก็ยิ่งดูว่างขวางขึ้นอีกมาก ผนังปิดกระดานเหนือหยาบขึ้นราเป็นดวงๆ ซ้ำยังลอกห้อยรู้งิ่งหลายแห่ง เห็นรอยปูนเหลืองๆ อยู่เมื่อได้ ตรงข้ามประตูเป็นเตาไฟผิงโอ้อ่า ประกอบด้วยกรอบทำเลียนแบบหินอ่อนสีขาว ซึ่งที่มุมด้านหนึ่งมีกั้นเทียนสี่สีแดงปักอยู่อันหนึ่ง ส่วนหน้าต่างอันที่มั้นสกปรกมากจนแสงสว่างส่องลอดเข้ามาได้เพียงสลัวๆ และจะไม่แจ่ม ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างดูทึบทึมไปหมด ยิ่งฝุ่นหนาๆ จับไปทั่วทั้งห้องด้วยแล้วก็ยิ่งดูทึมจัดยิ่งขึ้น

รายละเอียดทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นภายหลัง ในขณะที่ความเอาใจใส่ของข้าพเจ้าคงเพ่งเล็งอยู่แต่ที่ร่างซึ่งนอนนิ่งไม่ไหวติงโดดเดี่ยวอยู่กับพื้นกระดาน โดยนัยน์ตาของร่างนั้นเหลือกจับสู่เพดานเบื้องบน

อย่างเลื่อนลอย เป็นร่างของชายในอายุประมาณสี่สิบสามหรือสี่สิบสี่ปี รูปร่าง  
 สั้นท้วม ใหญ่กว้าง มีผมสีดำหยักศก เกราะสั้นๆ ขริบเรียบ เขาสวมเสื้อคลุม  
 ผ้าลายสองหนาเตอะยาวถึงเข่า พร้อมทั้งเสื้อกั๊ก สวมกางเกงสีอ่อน มีปลอกคอ  
 และปลอกแขนเสื้อเชิ้ตสะอาดหมดจด มีหมวกทรงสูงสะอาดเรียบร้อยใบหนึ่ง  
 วางอยู่บนพื้นข้างกาย มือของเขากำแน่น แขนเหยียด ขาขวิดกันดูประหนึ่ง  
 ความทุนทुरายเมื่อจะตายนั่นเป็นทุกข้มหันต์ ที่หน้าอันแคเรียของเขา มีลักษณะ  
 ของความตกใจปรากฏอยู่ และเท่าที่ข้าพเจ้ารู้สึก ดูจะมีความจงเกลียดจงชัง  
 ระคนอยู่ด้วย อย่างที่ข้าพเจ้าไม่เคยพบเห็นเลยบนใบหน้าของมนุษย์ ลักษณะ  
 ของความเกลียดชังประกอบความตกใจเมื่อรวมกับการมีหน้าผากต่ำ จมูกสั้น  
 และคางยื่นแล้ว ก็ทำให้ผู้ตายมีลักษณะคล้ายลิงโหม่นทีเดียว ยิ่งประกอบด้วย  
 ท่าที่องหงิกผิดธรรมชาติด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้เหมือนมากขึ้นไปอีก ข้าพเจ้าได้เห็น  
 คนตายในลักษณะต่างๆ มากี่มาก แต่หาเคยที่จะรู้สึกว่ามีน่ากลัวยิ่งกว่าภายในห้อง  
 อันวงเวงที่ตั้งอยู่บนทางเส้นเลือดใหญ่สายหนึ่งของซานกรุงลอนดอนนั้นไม่

ในขณะนั้นแลสตรีตรวดหน้าเสี้ยวผู้มีหน้าที่ทางโลกแลอยู่ไม่สร้างกำลังยืนอยู่  
 ที่ปากประตู เขาเอ่ยทักเพื่อนข้าพเจ้าและตัวข้าพเจ้าเองด้วย

“คดีนี้คงก่อให้เกิดความตื่นเต้นละครับ” เขากล่าว “มันชนะทุกคดีที่ผม  
 พบเห็นมาทีเดียว ทั้งผมก็ไม่ใช่อ่อนหัดนะคุณ”

“ไม่มีร่องรอยเลยไมใช่หรือ” เกรกสันพูด

“ไม่มีเลย” เลสเตอร์สรวงคำ

เชอร์ล็อก โฮลมส์ กรายเข้าไปใกล้ศพ คุณเขาลงตรวจดูอย่างตั้งอกตั้งใจ  
 “คุณแน่ใจหรือว่ามีบาดแผล” เขาเอ่ยถามพลางชี้ไปที่หยดเลือดเป็นอันมากที่  
 ปรากฏอยู่ทั่วทั้งห้อง

“แน่ใจทีเดียว!” นักสืบทั้งสองพูดพร้อมกัน

“ถ้านั้นเลือดนี้ก็เป็นของคุณคนที่สองละ น่าจะเป็นของฆาตกรนั่นเอง  
 ถ้ามีการฆาตกรรมเกิดขึ้นจริง มันสะกิดใจให้ผมนึกถึงพยานหลักฐานเกี่ยวกับการ  
 การตายของแวน แยนเนส ในอูเทรคท์ เมื่อปี ๓๔ อยู่เที่ยว คุณจำคดีนั้นได้  
 หรือเปล่า เกรกสัน”

“ไม่ได้ครับ”

“อ่านมันดูซิ -- คุณควรจะอ่าน จริงๆ ไม่มีอะไรใหม่ภายใต้ดวงตะวันหรอก

มันปรากฏมาก่อนแล้วทั้งสิ้น” ในขณะที่เขาพูด นิ้วมืออันว่องไวของเขาเคลื่อนไปตามที่ต่างๆทั่วทุกหนทุกแห่งของศพผู้ตาย เทียบกดนั้นดันนี้ แกะกระดูกสำรวจดู ส่วนน้อยตาของเขานั้นคงมีอาการเลื่อนลอยดังที่ข้าพเจ้าระบุนมาแล้ว การตรวจได้กระทำไปอย่างรวดเร็วยิ่งนัก จนใครๆก็แทบจะเดาความละเอียดถี่ถ้วนจากการกระทำนั้นไม่ถึง ในที่สุดเขาทำจมูกพุดปิดดมปากผู้ตาย แล้วดูที่ลิ้นรองเท้าหนังหุ้มข้อของชายนั้น

“เขาไม่ได้ถูกขยับเขยื้อนเลยหรือ” เขาถาม

“ก็ไม่มากไปกว่าเท่าที่จำเป็นสำหรับการตรวจของเราหรอกครับ”

“ตอนนี้คุณจะทำเขาไปไว้ที่ห้องเก็บศพก็ได้” เขากล่าว “ไม่มีอะไรที่เราจะเรียนรู้ได้อีกแล้วละ”

เกรกสันมีแปลทามกับคนสำหรับใช้สอยอยู่แล้วสี่คน เมื่อเขาเรียก สี่คนนี้ก็เข้ามายกศพของชายแปลกหน้าขึ้นใส่แปลทามไป ในขณะที่ช่วยกันยกศพมีแหวนวงหนึ่งหล่นลงกลิ้งลื้อไปตามพื้นห้อง เลสเตอร์เป็นคนฉวยเอาแหวนนั้นขึ้นมาดูอย่างจงนสนแทนท์

“มีผู้หญิงคนหนึ่งมาที่นี่ด้วย” เขาพูด “แหวนวงนี้เป็นแหวนแต่งงานของผู้หญิง”

ในขณะที่พูดเขายื่นฝ่ามือที่เอาแหวนวงไว้ให้ดู เราจึงพากันเข้าไปดูแหวนนั้นด้วยกันทุกคน ไม่มีข้อพิงสงสัยเลยว่าแหวนทองคำเรียบๆวงนั้นเคยสวมนิ้วมือของผู้เป็นเจ้าสาวมาแล้วครั้งหนึ่ง

“นี่ทำให้เรื่องยุ่งขึ้นอีก” เกรกสันกล่าว “ແจ้จริง ก่อนหน้านั้นมันก็ยุ่งพออยู่แล้ว”

“คุณแน่ใจหรือว่ามันจะไม่ทำให้เรื่องสะดวกขึ้น” โยล์มส์พูด “ไม่มีอะไรที่เราจะเรียนรู้ได้โดยชัดแจ้งดูเท่านั้นหรอก คุณพบอะไรอยู่ในกระเป๋าของเขาบ้างล่ะ”

“เรามีอยู่ที่ทั้งหมด” เกรกสันพูดพลางชี้ไปยังกองข้าวของที่วางอยู่บนชั้นบันไดขั้นหนึ่งทางตอนล่าง “มีนาฬิกาพกเรือนทองหนึ่งเรือนหมายเลข ๙๗๑๖๓ จากห้างบาร์โรตโนลอนดอน สายนาฬิกาทองอัลเบิร์ตเป็นทองที่หนักมาก แหวนทองคำแบบเมสัน เข็มกลัดทองคำรูปหัวสุนัขบูลด็อกตาฝั่งทับทิม ของนามบัตรหนังรัสเซีย พร้อมด้วยบัตรพิมพ์ชื่อเอนอค เจ. เดรบบอร์ แห่ง

คลีฟแลนด์รับกับตราอี. เจ. ดี. ที่เสื้อผ้า ไม่มีกระเป่าเงิน แต่มีเงินปลีกรวมกันทั้งหมดเจ็ดปอนด์สิบสามชิลลิง หนังสือ *เดกาเมรอน* ของบอคาจีโอฉบับกระเป่า มีชื่อโจเซฟ สแตงเกอร์สัน ที่หน้าว่างต้นเล่ม จดหมายสองฉบับ ฉบับหนึ่งจำหน่ายถึงอี. เจ. เดรบบอร์ กับอีกฉบับหนึ่งถึงโจเซฟ สแตงเกอร์สัน”

“ลงที่อยู่ที่ไหน”

“อเมริกันเอกซ์เชนจ์ สแตรนต์ ผากเก็บไว้จนกว่าเจ้าตัวจะไปรับ เป็นจดหมายจากบริษัทเดินเรือควีออนทั้งสองฉบับ แจ้งเวลาเรือออกจากลิเวอร์พูล เห็นได้ชัดว่าชายผู้เคราะห์ร้ายนี้กำลังจะเดินทางกลับนิวยอร์ก”

“คุณได้สืบถามถึงสแตงเกอร์สันคนนี้อย่างไรบ้างหรือยัง”

“ผมทำทันทีที่เที่ยวแหละครับ” เกรกสันตอบ “ผมได้ส่งแจ้งความไปลงในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ และส่งคนของผมคนหนึ่งไปสืบที่อเมริกันเอกซ์เชนจ์ด้วย แต่เวลานี้ยังไม่กลับ”

“คุณสืบถามไปที่คลีฟแลนด์ด้วยหรือเปล่า”

“เราได้ส่งโทรเลขไปเมื่อเช้านี้”

“คุณตั้งคำถามไปว่ายังไง”

“เราชั่วแต่แจ้งรายละเอียดของเหตุที่เกิดขึ้นไป และบอกว่าเราใคร่ที่จะได้รับคำบอกเล่าทุกประการที่จะช่วยเราได้”

“คุณไม่ได้ถามจำเพาะเจาะจงลงไปในเรื่องที่คุณรู้สึกว่าเป็นข้อสำคัญหรือ”

“ผมได้ถามถึงสแตงเกอร์สัน”

“ไม่มีอะไรอีกหรือ ไม่มีเหตุอะไรที่คดีนี้ทั้งคดีดูว่าเกี่ยวข้องกับอยู่หรือ คุณจะไม่โทรเลขไปอีกหรือ”

“ผมได้พูดสิ่งที่ผมควรจะพูดหมดแล้ว” เกรกสันพูด น้ำเสียงออกเคืองๆ เซอร์ล็อก โฮล์มส์ หัวเราะทีๆ กับตัวเองและขยับจะพูดอะไรต่อไปอีก ก็พอดีเลสเตอร์ผู้อยู่ที่ห้องข้างหน้าในขณะที่เรากำลังพูดกันอยู่ในห้องโถงเข้ามา ชัดจังหวะเสีย เขาเอามืออุกกันในลักษณะที่แสดงความลำพองและภาคภูมิใจอยู่

“มิสเตอร์เกรกสัน” เขาเอ่ยขึ้น “ผมเพิ่งได้พบหลักฐานสำคัญที่สุดเดี๋ยวนี้เอง เป็นหลักฐานที่เห็นจะถูกมองข้ามไปแน่ถ้าผมไม่ตรวจดูที่ผนังอย่างถี่ถ้วนล่ะก็”

ในขณะที่พุดนัยน์ตาของบุรุษร่างเล็กเป็นประกายวาว การณ์ปรากฏว่าเขาอยู่ในลักษณะการลึงโลด แต่สะกดไว้มิให้ออกนอกหน้าในการที่รู้สึกว่าเขาทำได้เกินหน้าเพื่อนร่วมงานของตัวเอง

“มานี่เถอะ” เขาพูดพลางหันหลังกลับไปในห้องที่เกิดเหตุ รู้สึกว่าบรรยากาศค่อยแจ่มใสขึ้นตั้งแต่มีการโยกย้ายศพออกไปแล้ว “ที่นั่นไปยืนตรงนั้นซิ!”

เขาเอาไม้ขีดไฟจุดกับรองเท้าของเขา แล้วชูขึ้นส่องผนัง

“ดูนั่น!” เขาพูดอย่างแสดงความมีชัย

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วว่ากระดาศปิดฝาโลกหลุดเป็นตอนๆ เฉพาะตรงมุมห้องที่เอ่ยถึงนี้ แผ่นใหญ่แผ่นหนึ่งได้ลอกออกไปเหลือแต่รอยบุนเหลือๆ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส บนพื้นผนังที่ว่างเปล่านี้มีตัวอักษรสีแดงเลือดเขียนไว้เพียงคำเดียวว่า--

## RACHE

“นั่นคุณเข้าใจว่าอะไร” นักสืบร้องถาม ทำท่าทางเหมือนนักแสดงที่เปิดการแสดงของตนอยู่กระนั้น “หลักฐานนี้ถูกมองเลยไปเพราะมันอยู่ในมุมที่มืดที่สุดของห้อง ทั้งไม่มีใครคิดจะดูตรงนี้เสียด้วย ฆาตกรจะเป็นชายหรือหญิงก็แล้วแต่ ได้เขียนมันขึ้นด้วยเลือดของตัวเอง ดูรอยเปื้อนตรงที่เลือดไหลลาลมลงไปตามฝาผนัง! ถึงอย่างไรนั่นก็เป็นข้อหักล้างความคิดเรื่องฆ่าตัวเองอยู่ดี ทำไมเขาจึงเลือกเอามุมนี้เป็นที่เขียนคำนั้น ผมจะบอกคุณให้มองดูเทียนที่กรอบเตาผิงนั่นเถอะ เวลานั้นมันจูดอยู่ และเมื่อมันจูดอยู่ ทางมุมนี้ก็จะเป็นมุมที่สว่างที่สุดแทนที่จะเป็นส่วนที่มืดที่สุดของผนัง”

“แล้วการที่คุณพบมันเข้านี้เนะ มันหมายความว่าอะไรล่ะ” เกรกสันถามด้วยน้ำเสียงไม่นิยมชมชื่น

“หมายความว่าอะไรนะรี อ้าว มันก็หมายความว่าผู้เขียนกำลังจะเขียนชื่อผู้หญิงว่าราเชลนะสิ แต่เขา--จะเป็นชายหรือหญิงก็แล้วแต่--ยังไม่ทันเขียนเสร็จก็ถูกกวณเสียก่อน คุณจำคำของผมไว้เถอะ เมื่อคดีนี้คลี่คลายออกมาก็คุณจะพบว่าผู้หญิงคนหนึ่งชื่อว่าราเชลเกี่ยวข้องกับข้ออยู่ด้วย คุณอยากจะหัวเราะ

ก็หัวเราะไปเถอะ มิสเตอร์เชอร์ล็อก โฮล์มส์ คุณอาจจะเป็นคนฉลาดและเก่งมากก็ตาม แต่ลงท้ายก็หนาแน่นแหละดีที่สุด”

“ผมต้องขอโทษคุณจริงๆ” เพื่อนข้าพเจ้าพูดขึ้นภายหลังที่ทำให้อารมณ์ของบุรุษร่างเล็กเกิดเดือดดาลเพราะหัวเราะออกมาเสียงดังลั่น “คุณยอมได้ชื่อว่าเป็นคนแรกในหมู่เราที่พบหลักฐานนี้เข้าแน่ๆ แล้วก็อย่างคุณว่าแหละ มันปรากฏเค้าอยู่ทุกประการว่าผู้มีส่วนในเรื่องลึกลับที่เกิดขึ้นเมื่อคืนนี้ได้เขียนขึ้น ผมยังไม่มีความจะตรวจดูห้องนี้เลย แต่จะขออนุญาตคุณตรวจดูเดี๋ยวนี้แหละ”

ในขณะที่พูด เขาค้วงสายวัดกับแว่นขยายรูปกลมขนาดใหญ่ออกจากกระเป๋า พร้อมด้วยอุปกรณ์ทั้งสองอย่างนี้ เขาค่อยเยื้องย่างอย่างเงิบกริบไปทั่วห้อง บางครั้งก็หยุด บางคราวก็คุกเข่าลงกับพื้น และครั้งหนึ่งถึงแก่ลงนอนพับพาดที่เตียง เขาหมกมุ่นกับการที่ทำประหนึ่งเขาสឹมเราเสียสนิท เพราะเขาพูดจูงมำกับตัวเองอยู่ตลอดเวลา ประเดี๋ยวก็อุทานออกมาดังๆ ประเดี๋ยวครางประเดี๋ยวผิวปาก และประเดี๋ยวก็ร้องเบาๆ เป็นเชิงแสดงความมีมานะและความหวัง ตลอดเวลาที่เฝ้าดู ข้าพเจ้าอดที่จะนึกถึงสุนัขพอกซ์เฮานด์พันธุ์แท้ที่ฝึกไว้ดีเสียมิได้ โดยเฉพาะในตอนที่มีนกลูกลึกลับไปหน้าถอยหลังตามสุ่มทุ่มพุ่มไม้พลงส่งเสียงร้องไปพลงจนกระทั่งสุดกลิ้งต่อไปอีกไม่ได้ นั่นแหละ เขาดำเนินการตรวจค้นของเขาอยู่ถึงยี่สิบนาทีหรือกว่านั้น โดยใช้สายวัดวัดระยะด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบที่สุดในระหว่างรอยอะไรก็ไม่ทราบซึ่งข้าพเจ้ามองไม่เห็นอย่างสิ้นเชิง และบางคราวก็ใช้สายวัดทาบผนัง ไม่ทราบว่าจะวัดอะไรเช่นกัน ตรงที่แห่งหนึ่งเขาได้เก็บผงสีเทาอย่างหนึ่งขึ้นจากพื้นอย่างระมัดระวังมากแล้วเอาบรรจุไว้ในซอง ในที่สุดเขาใช้แว่นขยายส่องดูตัวหนังสือที่ผนังแต่ละตัวๆ ด้วยความละเอียดพิถีพิถันอย่างที่สุด เมื่อเสร็จตอนนี้แล้ว ดูว่าเขาจะพอใจกับผลการตรวจอยู่ เพราะว่าเขาได้เอาสายวัดกับแว่นขยายเก็บเข้ากระเป๋าตามเดิม

“เขวากันว่าอัจฉริยภาพก็คือสมรรถภาพที่จะรับเอาความเหน้อยยากได้โดยไม่สิ้นสุดนั่นเอง” เขาพูดพร้อมกับยิ้ม “มันเป็นคำนิยามที่เลวมาก แต่ก็ใช้กับงานนักสืบได้จริง”

เกรกสันกับเลสเตรดเฝ้าดูการกระทำของเพื่อนนักสืบสมัครเล่นด้วยความพิศวงเป็นอย่างมาก แต่ก็ประกอบด้วยความดูถูกเหยียดหยามอยู่บ้าง รูปการณ์



ดูเหมือนว่าสองคนนี้หามองเห็นความจริงที่ข้าพเจ้าได้เริ่มสำนึกติดอยู่แล้วไม่ว่าการกระทำของเซอร์ลોક โสล์มส์ แม่เพียงเล็กน้อยที่สุด ล้วนมุ่งไปสู่จุดหมายอันแน่นอนและปฏิบัติได้ทั้งสิ้น

“คุณเข้าใจเรื่องนี้ว่ายังไงครับ” ทั้งสองคนถามขึ้นพร้อมกัน

“มันคงเป็นการขโมยชื่อเสียงเกียรติคุณของคุณในคดีนี้ทีเดียวละ ถ้าผมจะตีชลุ่ม่ว่าช่วยคุณ” เพื่อนข้าพเจ้าพูด “เดี๋ยวนี้คุณก็ทำได้ดีมากอยู่แล้วจนเป็นเรื่องที่น่าสมเพชที่ใคร ๆ จะเกี่ยวข้อด้วย” นำเสียงของเขาเป็นการประชดประชันอยู่ด้วยขณะที่พูด “ถ้าคุณจะกรุณาให้ผมได้ทราบว่าการสืบสวนของคุณดำเนินไปอย่างไรละ” เขากล่าวต่อ “ผมจะรู้สึกปีติยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือแก่คุณเท่าที่จะช่วยได้ทุกประการละ ในระหว่างนี้ผมอยากจะพูดกับตำรวจซึ่งเป็นผู้พบศพสักหน่อย คุณจะให้ผมรู้ชื่อและที่อยู่ของเขาได้ไหม”

เลสเตรัดดูที่สมุดพกของตน “ชื่อจอห์น รานซ์” เขาพูด “เวลานี้ออกเวอร์คุณจะพบเขาได้ที่บ้านเลขที่ ๔๖ โอตเลย์คอร์ต เกนนิ่งตันปาร์คเกต”

โสล์มส์จัดแจงจดตำบลที่อยู่ดังกล่าวไว้

“ไปกันเถอะ หมอ” เขาเอ่ยขึ้น “เราจะไปหาเขาสักหน่อย ผมจะบอกคุณสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะช่วยคุณในคดีนี้ได้” เขาหันไปกล่าวตอกกับนักสืบทั้งสอง “ได้มีการฆาตกรรมเกิดขึ้น และฆาตกรรมนั้นเป็นชาย สูงหกฟุตกว่า อยู่ในวัยฉกรรจ์ มีเท้าเล็กไม่สมกับส่วนสูง สวมรองเท้าปลายทู่รูปสี่เหลี่ยมหนังหยาบ สบูชิการ์ทริซิโนโพลี เขามาที่นี่กับผู้เคราะห์ร้ายโดยรถรับจ้างชนิดสี่ล้อซึ่งมาที่ลากนั้นสวมเสื้อเก่าสามข้าง กับเสื้อใหม่ข้างหนึ่งที่ขาหน้า มีเค้าน่าจะเป็นได้ด้วยว่าผู้ร้ายมีหน้าแดงอมเลือดอมฝาด มีเล็บมือข้างขวายาวมาก นี่เป็นแนวทางเพียงสองสามข้อเท่านั้น แต่มันอาจจะช่วยคุณก็ได้”

เลสเตรัดกับเกรกสันมองดูตากัน พร้อมทั้งยิ้มแสดงความไม่เชื่อถือ

“ถ้าชายคนนี้ถูกฆาตกรรมละก็ มันจะเป็นไปในทำนองใดเล่า” นักสืบคนแรกถาม

“ยาพิษ” เซอร์ลોક โสล์มส์ ตอบหัวนๆ พลังเดินจะออกจากห้องไป “มีอีกข้อหนึ่ง เลสเตรัด” เขาหันกลับไปพูดที่ประตู “คำว่า ‘rache’ นั้นเป็นภาษาเยอรมัน แปลว่า ‘แก้แค้น’ เพราะฉะนั้นอย่าไปมัวเสียเวลาสืบหามิสราเซลเลยคุณ”

## เชอร์ล็อก โฮมส์ ๓๖

เมื่อได้พูดทิ้งท้ายไว้สั้น ๆ ดังนี้แล้ว เขาก็ผละออกจากห้อง ปล่อยให้ คู่แข่งขันทั้งสองคนอ้าปากค้างอยู่เบื้องหลัง

